

Umsögn

1. minnihluta efnahags- og viðskiptanefndar um frv. til laga
(ÖS-JóhS)

Með bréfi dagsettu 29. janúar s.l. óskað iðnaðarnefnd Alþingis eftir umsögn efnahags- og viðskiptarnefndar um frumvarp til laga um heimild til samninga um álverksmiðju á Reyðarfirðir. 1. minnihluti skilar meðfylgjandi séráliti um efnahags- og skattaþátt frumvarpins

Niðurstaða

Ahrif álvers á Reyðarfirði í tengslum við virkjun við Kárahnjúka munu til langs tíma styrkja hagkerfið. Þau munu birtast í auknum hagvexti, styrkingu útflutnings og bættu atvinnustigi, ekki sist á Austurlandi. Til skamms tíma getur verkefnið þó haft neikvæð áhrif á efnahagslífið, sem birtist í hærra raungengi og hærri hærri vöxtum en ella. Verði ekki gripið til styrkra mótvægisáðgerða til að skapa verkefninu rými í hagkerfinu getur það rutt burt störfum í þeim greinum útflutnings, sem næmastar eru fyrir hækkun raungengis. Gegn slíkum skammtímaáhrifum er hægt að sporna með réttum mótvægisáðgerðum. Verkefnið er hins vegar svo stórt á íslenskan mælikvarða að forsenda þess að takist að sporna gegn ofhitnun og óhóflegri þenslu hagkerfisins meðan framkvæmdir verða í hámarki er farsæl samvinna við stjórn peninga- og ríkisfjármála. Seðlabanki hefur bent á að meðal mögulegra leiða til að draga úr þörf fyrir hækkun raungengis og vaxta er að fresta opinberum framkvæmdum meðan bygging álvers og orkuvirkja er í hámarki. Mikilvægt er, til að koma í veg fyrir kollsteypu í viðkvæmum greinum útflutnings, að stjórnvöld hafi náíð samráð við aðila vinnumarkaðarins um tegund og tímasetningu nauðsynlegra mótvægisáðgerða.

Það er stefna Samfylkingarinnar að jafnræði og gegnsæi sé í skattlagningu fyrirtækja. Séu undanþágur frá almennum skattalögum taldar nauðsynlegar til að laða að erlenda fjárfestingu er mikilvægt að um það gildi almennar reglur og skattalegt jafnræði ríki milli aðila sem starfa á sama sviði eins og í stóriðju. Afar fróðlegur samanburður kemur fram í forskj. sem fylgir þessu áliti á skattaumhverfi skv. aðalsamningi ISAL, Alcoa frumvarpi, lögum um Norðurál hf. og almennum íslenskum lögum, sem ISAL hefur látið taka saman. Þar kemur fram að veruleg frávik og undanþágur er á skattaumhverfi íslenskra fyrirtækja annarsvegar og stóriðjufyrirtækjanna hinsvegar. Þetta yfirlit sýnir líka að verulegt innbyrðis ósamræmi er milli þessara þriggja stóriðjufyrirtækja. Alvarlegast er misræmið þó varðandi tekjuskattsgreiðslurnar. Þar kemur fram að Alcoa á að njóta þess ef tekjuskattur verður lægri en 18% á þeim

degi sem afhending raforku fer fram að fullu, en tekjuskattshlutfallið skal þó aldrei vera hærra en 18%. Aftur á móti er skattaákvæði varðandi ISAL þess efnis að þeir greiða 33% tekjuskatt. Óski þeir endurskoðunar á skattareglunum, þá munu almennar skattareglur gilda um fyrirtækið og falla þá niður allar sérskattareglur sem nú eru í samningi þeirra. Hjá Norðurál getur skatthlutfallið aldrei orðið hærra en 33% en þeir geta krafist lagfæringar ef breytingar verða á tekju- og eignarskattslögum. Ljóst er því að verulegt misræmi er í skattgreiðslum þessara þriggja stóriðjufyrirtækja.

Frávikin sem fram kom í greiðslu stimpilgjalda á stóriðjufyrirtækin annars vegar og íslensk fyrirtæki hinsvegar eru líka óásættanleg. Það eru líka alvarleg mistök hjá ríkisstjórninni að hafa fallið frá lækkun stimpilgjalds á íslensk fyrirtæki sem koma áttu til framkvæmda um s.l. áramót á sama tíma og ríkisstjórnin er að bjóða Alcoa verulega lækkun á stimpilgjöldum.

Samfylking telur einnig fráleitt á þessu stigi að útiloka, eins og gert er í frv., að sett verði á sérstakt gjald á útblástur skaðlegra lofttegunda eða aðra losun úrgangs frá álverinu. Alþjóðleg þróun stefnir í að markaðslausnum, svo sem viðskiptum með losunarkvóta, verði beitt til að takmarka mengun af þessu tagi í framtíðinni. Um leið verða losunarkvótar að takmarkaðri auðlind. Samfylkingin telur grundvallaratriði að greiða beri fyrir réttinn til að nýta slíkar auðlindir. Samfylkingin er því mótfallin þessu skattaákvæði.

Þó Samfylkingin gagnrýni að alvarlegir annmarkar séu á skattalegum þáttum í samningnum og að tímabundin neikvæð skammtímaáhrif á peningastefnu og ríkisfjármál geti orðið nokkur, þá vega þar upp hin jákvæði efnahagsáhrif til langs tíma, sem tryggja aukinn hagvöxt og bætt atvinnuástand. Í ljós þess styður Samfylkingin frumvarpið, en afstað hennar til einstakra þátta skattamála mun koma fram í atkvæðagreiðslu um málið.

Efnahagsáhrif framkvæmdanna

Bygging álvers á Reyðarfirði og virkjun við Kárahnjúka eru meðal mestu framkvæmda Íslandssögunnar. Séu framkvæmdirnar skoðaðar af sjónarhóli hreinna efnahagsáhrifa bendir flest til að framkvæmdirnar muni hafa jákvæð áhrif á hagkerfið til langs tíma. Þegar starfræksla álversins hefst eykst framleiðslugeta þjóðarbúsins og framleiðsla til útflutnings eykst. Reynslan sýnir að til langs tíma er allajafna sterk, jákvæð fylgni milli útflutningstekna og þjóðartekna. Aukning á

útflutningi af völdum álversins mun því efla þjóðartekjur. Fjármálaráðuneytið hefur metið þessi áhrif þannig að framkvæmdir vegna álversins og virkjunar við Kárahnjúka muni auka þjóðarframleiðslu til lengdar um 0,75%. Fulltrúar Samfylkingarinnar í efnahags- og viðskiptanefnd telja því öll rök hníga að því að langtímaáhrif framkvæmdanna fyrir efnahag þjóðarbúsins verði jákvæð.

Framhjá hinu er þó ekki hægt að horfa, að til skamms tíma geta efnahagsleg áhrif framkvæmdanna haft verulega neikvæð áhrif á fyrirtæki í útflutningi, sem eru næm fyrir hækkun gengis og vaxta. Í umhverfi, þar sem raungengi er hátt og fer hækkandi samfara háum vöxtum, eru sprettumöguleikar nýgræðings í atvinnulífinu litlir. Þetta verður að hafa í huga þegar heildaráhrif framkvæmdarinnar eru metin. Þungbær skammtímaáhrif gætu hugsanlega vegið upp ávinning af framkvæmdunum til langs tíma. Í aðdraganda þeirra er því mjög brýnt að hugað sé að réttum mótvægisáðgerðum, sem skapa framkvæmdunum heppilegt rými, þannig að þær ryðji ekki í úr vegi of miklu af starfsemi sem ekki er eins framleiðin og stóriðjan.

Gríðarlegt innstreymi mun verða á framkvæmdatíma á erlendum gjaldeyri inn til landsins. Erlent fjármagn verður notað til að standa straum af notkun innlands vinnuafis, og öðrum framleiðsluþáttum, sem framkvæmdirnar krefjast. Innstreymið mun að óbreyttu auka spennu á innlendum vöru- og vinnumarkaði, og stuðla að hærra gengi krónunnar. Hin aukna spennu á vinnumarkaði mun brjótast fram í þrýstingi á verðbólgu. Þessi þróun mun óhjákvæmilega ýta undir hækkun á gengi og vöxtum, sem bregðast verður við. Hækkun á þessum þáttum getur kallað fram hin svokölluðu ruðningsáhrif, þ.e.a.s. þegar starfsemi, sem ræður ekki við ýkt skammtímaáhrif framkvæmdanna eða er ekki eins framleiðin og stóriðjan og tengd starfsemi, lætur undan síga af völdum hás gengis og hárri vaxta. Sjávarútvegur er besta dæmið, ekki síst greinar þar sem framlegð er lítil, og hækkun á gengi gæti riðið baggamun um framtíð þeirra. Dæmi má taka af rækjuvinnslu, en í umfjöllun nefndarinnar var fullyrt að frekari gengishækkun gæti leitt til kollsteypu innan hennar.

Í þessu samhengi er óhjákvæmilegt að reyna að greina hvernig þróun krónunnar er líklegt til að verða, í ljósi sterkra áhrifa hennar á tekjur og framlegð útflutningsfyrirtækjanna. Almennt gildir, að hækkun á gengi þrengir að útflutnings- og samkeppnisgreinum, og eyðir því slaka í hagkerfinu. Þannig má segja að gengishækkun skapi rými fyrir framkvæmdir, sem líklegar eru til að valda þenslu í hagkerfinu að öðru jöfnu. Framkvæmdirnar á Austfjörðum, sem hér eru reifaðar, falla að sjálfsögðu í þann flokk. Lækkun á stýrivöxtum Seðlabankans hefur að

öðru óbreyttu áhrif til lækkunar á genginu. Nú hafa stýrivextir lækkað jafnt og þétt, og hafa ekki verið lægri síðan 1994, þegar slaki í hagkerfinu var töluvert minni en nú. Þrátt fyrir þetta hefur gengið hækkað stöðugt að undanfögnu, og er nú yfir tíu ára meðaltali. Fyrir vikið er nú þegar töluvert þrengt að útflutningsgreinum, og innan þeirra óar mönnum við frekari gengishækkunum. Ljóst er einnig að vaxtalækkunar bankanna, sérstaklega vertryggðir vextir, hafa ekki fylgt mikilli lækkun stýrivaxta og svigrúm er því til lækkunar á vöxtum sem styrkt gæti stöðir atvinnulífsins.

Hækkun á gengi undanfarið hefur fyrst og fremst verið rakin til væntinga markaðarins um innstreymi gjaldeyris í tengslum við álvers- og virkjunarframkvæmdir eystra. Reynslan sýnir að markaðurinn getur brugðist við væntanlegum tilefnum löngu áður en þeim er hrint í framkvæmd. Gengið getur því hækkað töluvert fyrr en innstreymi gjaldeyris vegna fyrirhugaðra framkvæmda er hafið. Ekki má þó gleyma því, að fyrir núverandi hækkunarlotu leiddi hagstætt gengi á síðustu misserum til verulegs innstreymis á gjaldeyri, ekki síst í sjávarútvegi. Án nokkurs vafa hefur það átt sinn þátt í að styrkja gengi krónunnar. Spár sérfræðinga um afkomu í sjávarútvegi eru enn mjög jákvæðar, og skapa því frekari væntingar um innstreymi gjaldeyristekna úr greininni. Þannig er gert ráð fyrir að framlegð í greininni á þessu ári verði meiri en nokkru sinni, ef frá eru talin tvö síðustu árin. Óneitanlega hlýtur það að styrkja gengið og ýta fremur undir hækkun en hitt. Nýleg aukning aflaðheimilda, sem að nokkru leyti voru án fiskifræðilegra raka og því óvæntar, hafa sömuleiðis átt sinn þátt í að tosa genginu upp. Samanlagt hafa þessir þættir leitt til mun meiri gengishækkana en markaðurinn átti von á með tilheyrandi þrengingu á aðstæðum í útflutningi. Þrátt fyrir það blasir nú við, að leiðandi aðilar í fjármálaheiminum telja enn líkur á frekari gengishækkunum vegna væntinga um stóriðjuframkvæmdir. Greinargerð Seðlabankans um efnahagsleg áhrif stóriðjuframkvæmda er amk. ekki hægt að skilja öðru vísi (sjá t.d. bls. 19, 20).

Við þessar aðstæður skiptir því mjög miklu máli fyrir útflutnings- og samkeppnisgreinarnar að stjórnvöld peninga- og ríkisfjármála neyti allra ráð sem hægt er til að deyfja ruðningsáhrif stóriðjuframkvæmdanna.

Fulltrúar Samfylkingarinnar leggja mesta áherslu á að sem best samvinna takist við stjórn peninga- og ríkisfjármála. Einstakt umfang framkvæmdanna kallar á slíkt samstarf. Hækkun á vöxtum, styrking gengisins samfara því og niðurskurður opinberra framkvæmda eru aðferðir sem stjórnvöld fjármála og peningamála hafa nefnt til að skapa rými fyrir framkvæmdirnar. Ljóst er að slíkar aðgerðir munu taka í víða í

samfélaginu. Mikilvægt er að það fjármagn sem nú á að nýta til opinberra framkvæmda fari í arðsamar og brýnar framkvæmdir, sem greiði fyrir því að hægt sé að hafa verklegar framkvæmdir í lágmarki á aðalframkvæmdatíma álversframkvæmdanna. Seðlabankinn hefur líka leitt rök að því að tilfærsla á framkvæmdum árin 2005-2006, þegar framkvæmdir eystra verða í hámarki, geti dregið töluvert úr vaxtahækkunum sem bankinn þyrfti ella að grípa til. Seðlabankinn hefur til dæmis reifað þá hugmynd að þessi ár verði 20% fjárfestinga ríkisins skotið á frest og síðan bætt ofan á framkvæmdir ríkisins næstu tvö ár á eftir. Heildarmagn framkvæmda minnkar því ekki þegar upp er staðið, heldur er meginþunga þeirra einungis hnikað til.

Aðgerðir af þessu tagi, í réttum takti við ákvarðanir Seðlabanka í peningamálu, eru líklegar til að draga úr þörf fyrir vaxtabreytingar bankans sem hann hefði ella gripið til í því skyni að ná verðbólguþolmiðum sínum. Þær kalla hins vegar á mjög sterka ríkisstjórn, sem er reiðubúin til að taka á sig tímabundin óþægindi með frestun framkvæmda. Undir öllum kringumstæðum þarf sterkt og náð samráð við aðila vinnuþinga. Fulltrúar Samfylkingarinnar telja lítlar líkur á að núverandi stjórn hafi burði til að takast á við aðgerðir sem þessar, en benda á, að sterkar visbendingar eru um að tími hennar sé á þrotum.

Þegar allt er skoðað telja fulltrúar Samfylkingarinnar að samvinna stjórnvalda peningamála og ríkisfjármála geti leitt til mótvægisáðgerða sem takmarka ruðningsáhrif stórfamkvæmdanna eystra, þannig að afleiðingarnar verði viðunandi en ávinningur sem mestur.

Skattaákvæði

Fulltrúar Samfylkingarinnar gera alvarlega athugasemd við það að Alcoa er ívilnað sérstaklega og með óásættanlegum hætti varðandi óhjákvæmilega umhverfisskatta framtíðarinnar. Umrætt ákvæði er að finna í 2.mgr. 12. tl. 6 greinar. Þar er efnislega lagt til að heimilt sé að kveða á um í samningnum við Alcoa að ekki skuli lagðir skattar eða gjöld á útblástur lofttegunda, raforkunotkun eða aðra losun úrgangsefna af hálfu fyrirtækisins, nema því aðeins að slík gjöld séu lögð með almennum hætti á alla aðra starfsemi í landinu. Hér eru mikil mistök á ferðinni af hálfu stjórnvalda, sem bera vott um einstakta skammsýni hvað varðar þróun umhverfismála. Ákvæðið er með engu móti hægt að skilja öðru vísi en svo, að síðar á öldinni verði aldrei hægt að leggja sérstakan umhverfisskatt á orkufreka stóriðju hér á landi. Þessi skilningur var

staðfestur í efnahags- og viðskiptanefnd í munnlegu svari iðnaðarráðuneytisins við spurningu fulltrúa Samfylkingarinnar.

Hér er brotin grundvallarregla að mati Samfylkingarinnar. Það er óásættanlegt að í framtíðinni verði ekki hægt að koma við sérstökum gjöldum á losun skaðlegra lofftegunda frá stóriðju. Þessi ákvörðun stjórnvalda er hápólitísk, og gengur harkalega gegn þeirri þróun sem er í gangi á alþjóðlega vísu. Síðasta áratug hefur myndast almenn samstaða meðal þjóða heimsins, um að lífríki heimsins stafi veruleg vátá stafi af hlýnun andrúmsloftsins. Öll vísindaleg rök hníga að því að hlýnunina megi rekja til losunar lofttegunda, sem meðal annars falla til í stórum stíl við stóriðju. Nú þegar eru í gangi athyglisverðar hugmyndir um að beita markaðslausnum til að takmarka losun þessa úrgangs, með því að heimila sölu á losunarkvótum. Um leið breytast þeir í takmarkað markaðsvörn sem verður eftirsótt á alþjóðlega vísu. Í markaðsumhverfi er því óhjákvæmilegt að skilgreina losunarkvóta sem takmarkaða auðlind, þar sem heimildir til að losa úrgang út í umhverfið munu ganga kaupum og sölum. Losunarkvótar hljóta þá að skilgreinast sem sameign þjóðarinnar, engu síður en fjarskiptarásir í lofti, fiskistofnar í sjó, og fallvötn á landi. Tæpast er hægt að búast við að stóriðja, sem þegar er tekin til starfa þegar slíkar aðstæður skapast, keppi á markaði um slíkan losunarkvóta innanlands. Það er því sanngjarnt þegar að þessum tímamótum kemur að stóriðja á Íslandi greiði sérstakt umhverfisgjald.

Stórnotendur slíkra kvóta, einsog stóriðja, hljóta að búast við því að síðar á þessari öld verði slík gjöld tekin upp. Ljóst er, að Alcoa er mun framsýnna en íslensk stjórnvöld hvað þetta varðar, þar sem ákvæðið staðfestir ljóslega að fyrirtækið hefur séð þessa þróun fyrir, og því sótt umrædda heimild í samningum við ríkið. Einstök skammsýni stjórnvalda í umhverfismálum birtist í samþykkt þessa ákvæðis. Að mati Samfylkingarinnar er þetta ótækt. Hún leggur áherslu á að síðar á öldinni verði umhverfisgjöld tekin upp í stað hefðbundinna skatta sem hagræn stjórnæki. Samfylkingin leggst því eindregið gegn þessu ákvæði.

Í frv. er lagt til að félaginu verði heimilt að draga frá skattskyldum tekjum eftirstöðvar rekstrartapa frá síðustu níu almanaksárum. Í lok síðasta árs samþykkti Alþingi að lengja þann tíma sem fyrirtækjum almennt er heimilt að nýta rekstrartöp úr átta árum í tíu ár. Samfylkingin lagðist gegn þeirri breytingu, en í ljósi þess að tíu ára reglan er nú almenn regla, þá leggst Samfylkingin ekki gegn samsvarandi lengingu fyrir Alcoa.

Stimpilgjöld eru skv. frv. lækkuð verulega fyrir Alcoa í tengslum við fjárfestingar í álverinu. Af því tilefni vill Samfylkingin að skýrt komi fram, að flokkurinn er á móti stimpilgjöldum. Margrét Frímansdóttir, varaformaður, hefur ítrekað lagt fram frv. þess efnis, og eitt liggur nú fyrir þinginu. Samfylkingin telur jafn sjálfsagt að lækka stimpilgjöld á einstaklinga og smáfyrirtæki og á stóriðjufyrirtæki í erlendri eigu og brýnir af þessu tilefni þingið til að samþykkja tillögu Margrétar. Ástæða er líka til að nefna að stjórnarflokkarnir felldu tillögu frá Samfylkingunni í desember 2001 í tengslum við skattalagabreytingar ríkisstjórnarinnar um að stíga fyrsta áfanga í lækkun á stimpilgjöldum og lækka þau um þriðjung.

Fulltrúar Samfylkingarinnar vekja enn athygli á þeim mismun sem verður á tekjuskattgreiðslum stóriðjufyrirtækjanna þriggja og áréttu þá afstöðu sína að jafnræði ríki í skattgreiðslum fyrirtækja ef veita þarf undanþágu frá íslenskum skattalögum til að laða að erlenda fjárfestingu, enda gildi um það almennar reglur sem séu öllum fyrirfram kunnar.

Fulltrúar Samfylkingarinnar vilja að lokum vekja athygli á því að þó gerð tvísköttunarsamnings milli Ítalíu og Íslands sé lokið þá hefur hann enn ekki verið birtur, og því ekki tekið gildi. Ítalska verktakafyrirtækið Preziligio mun ef að líkum lætur starfa á Íslandi meira en tólf mánuði. Vöntun á fullgildingu tvísköttunarsamningsins kann því að skapa réttaróvissu um skattgreiðslur, bæði fyrirtækisins og erlendra starfsmanna þess, og hugsanlega að baka ríkinu bótaábyrgð. Samfylkingin leggur því áherslu á, að stjórnvöld beiti sér fyrir fullgildingu samningsins hið fyrsta. Af þessu tilefni vilja fulltrúar Samfylkingarinnar vekja athygli á því að fleiri dæmi eru um að fullgerðir tvísköttunarsamningar milli Íslands og annarra ríkja séu enn óbirtir, og þar af leiðandi ekki búnir að taka gildi.

Össur Skarphéðinsson
Jóhanna Sigurðardóttir

Alþingi
Erindi nr. Þ 128/952
komudagur 10.2.2003

Umsögn

Umhverfisnefnd hefur borist bréf iðnaðarnefndar dags. 29. janúar sl. þar sem óskað er álits nefndarinnar á því hvort farið hafi verið að lögum um mat á umhverfisáhrifum vegna frumvarps til laga um heimild til samninga um álverkssmiðju í Reyðarfirði.

Nefndin fjallaði um málið og fékk á sinn fund Stefán Thors frá Skipulagsstofnun.

Fyrir liggur að fyrri eigandi Reyðaráls hf. lagði fram skýrslu um mat á umhverfisáhrifum byggingar allt að 420 þús. tonna álvers í tveimur áföngum fyrir Skipulagsstofnun í maí 2001. Í lok ágúst sama ár féllst Skipulagsstofnun á framkvæmdina með tilteknum skilyrðum. Úrskurðurinn var kærður til umhverfisráðherra sem síðar staðfesti hann. Í framhaldi af kaupum Alcoa á Reyðaráli hf. voru gerðar nokkrar breytingar á fyrirhugaðri framkvæmd. Í samræmi við 6. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum, sbr. grein 13 a í viðauka 2, lét framkvæmdaraðili vinna skýrslu sem lögð var fram hjá Skipulagsstofnun þar sem borin eru saman umhverfisáhrif 420 þús. tonna álverskmiðju og 322 þús. tonna verksmiðju sem nú er fyrirhuguð. Niðurstaða Skipulagsstofnunar var að umræddar breytingar væru ekki líklegar til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og því ekki háðar mati á umhverfisáhrifum.

Í minnihluti nefndarinnar telur meðferð málsins vera í samræmi við lög um mat á umhverfisáhrifum, nr. 106/2000.

Alþingi, 10. febr. 2003.

Magnús Stefánsson.

Kristján Pálsson.

Þórunn Sveinbjarnardóttir.

Jóhann Ársælsson.

Umsögn

Umhverfisnefnd hefur fjallað um bréf iðnaðarnefndar dags. 29. janúar sl. þar sem þess er óskað að umhverfisnefnd láti í ljós álit sitt á því á því hvort farið hafi verið að lögum um mat á umhverfisáhrifum vegna frumvarps til laga um heimild til samninga um álverksmiðju í Reyðarfirði.

Er það mat 2. minnihluta nefndarinnar að ósk iðnaðarnefndar sé óeðlilega þröng miðað við eðli máls. Einungis er óskað álits nefndarinnar á því hvort farið hafi verið að lögum um mat á umhverfisáhrifum og hafði nefndin, því mjög lítið svigrúm til að fjalla um umhverfisþætti frumvarpsins almennt. Þetta gagnrýndi 2. minnihluti við meðferð málsins og gagnrýnir það að einungis skipulagsstjóri hafi verið kallaður til nefndarinnar.

Þegar umfjöllun iðnaðarnefndarinnar sjálfar er svo skoðuð kemur í ljós að umhverfisþáttur málsins hefur ekki einu sinni verið sendur út til umsagnar. Þannig hafa umhverfis- og náttúruverndarsamtök alls ekki komið að umfjöllun málsins og náttúruverndarsvið Umhverfisstofnunar hefur ekki fengið tækifæri til að segja sitt álit á málinu. Þannig hefur umfjöllunin verið skammarlega þröng og eðlilegt að hreyfa þeirri spurningu við iðnaðarnefnd hvort ekki megi gera bragarbót og gefa stofnunum og félagasamtökum sem starfa á umhverfis- og náttúruverndarsviði tækifæri til að gefa umsögn um málið eða fá að tjá sig fyrir nefndinni.

2. minnihluti bendir á að úrskurður Skipulagsstofnunar vegna álversins hefur verið kærður til umhverfisráðherra og umhverfisnefnd hefur ekki kynnt sér kæruefnin, en þau ganga m.a. út á það að Skipulagsstofnun hafi verið óheimilt að skjóta sér á bak við lið 13. a í viðauka 2 í lögum um mat á umhverfisáhrifum, þar sem álver Alcoa sé allt önnur og óskyld framkvæmd hvað vaðrðar tækni við framleiðslu og mengunarvarnir. Þá er úrskurðurinn einnig kærður á grundvelli 2. mgr. 5.gr. laganna en þar er kveðið á um að ef um sé að ræða fleiri en eina matsskylda framkvæmd á sama svæði skuli meta hverja þeirra sérstaklega. Og að lokum má nefna kærutriði er varða SO₂ mengun. Öll þessi kærutriði eru alvarlegs eðlis og staðfesta það að umfjöllun um málið í kerfinu langt í frá lokið og því alls ekki ljóst enn sem komið er hvort farið hafi verið að lögum um mat á umhverfisáhrifum við afgreiðslu þess.

2. minnihluti vill að fram komi að tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2001/42/EB, um mat á áhrifum tiltekinna skipulags- og framkvæmdaáætlana á umhverfið, hefði það í för með sér að gera þyrfti heildaráætlun um þungaiðnað á landsvísu, auk áætlunar um orkuframleiðslu og orkudreifingu, en samkvæmt tilskipuninni hefðu allar slíkar áætlanir þurft að lúta mati á umhverfisáhrifum. Nú er innleiðing þessarar tilskipunar skammt undan og því gagnrýnivert að svo stórar ákvarðanir skuli teknar án þess að slíkar áætlanir liggi fyrir.

Þá vill 2. minnihluti vekja athygli iðnaðarnefndar á því að Kárahnjúkavirkjun virðist lögbundin forsenda fyrir álverinu þar sem hún er beinlínis nefnd í frumvarpstextanum (sbr. 4. gr. frv.). Það er mat 2. minnihluta að það stríði gegn góðum venjum að binda slík tengsl í lagatexta. Vegna andstöðu 2. minnihluta við byggingu Kárahnjúkavirkjunar þá er rétt að halda til haga formsatriðum á borð við þetta.

Loks vill 2. minnihluti gagnrýna það að umhverfisnefnd skyldi ekki falið að skoða skilyrði í þegar auglýstu starfsleyfi Umhverfisstofnunar vegna álvers á Reyðarfirði, en eftir að umfjöllun nefndarinnar lauk hefur 2. minnihluti kynnt sér málið og í ljós kemur að skv. starfleyfistillögum Umhverfisstofnunar mun væntanlegt álver Alcoa ekki hafa í för með sér bætt loftgæði frá því sem áætlað var út frá verksmiðju Reyðaráls. Þar er um að kenna minni

hreinsun á útblæstri, en útlit er fyrir að Alcoa muni blása út 4 sinnum meira magni af SO₂ en gert hafði verið ráð fyrir frá verksmiðju Reyðaráls. Til að halda mengun innan við gefin mörk er svo brugðið á það ráð að reisa nærri 80 metra háa skorsteina, en slík lausn er bönnuð í nokkrum nágrannalöndum okkar vegna hættu sem slíkt skapar á súru regni. Þá má einnig gagnrýna harðlega skort á aðkomu almennings þar sem álverið fór ekki í mat á umhverfisáhrifum.

Af framansögðu má ráða að margt er enn óljóst um það hvort farið hafi verið að lögum um mat á umhverfisáhrifum og það er mat 2. minnihluta umhverfisnefndar að ekki sé hægt að ljúka skoðun málsins fyrr en endarlegur úrskurður liggur fyrir í kærumálum þeim sem eru yfirstandandi.

Alþingi, 10. febr. 2003.

Kolbrún Halldórsdóttir.

ISAL
Alcan á Íslandi hf.Straumsvík
Pósthólf 244
222 HafnarfjörðurSími: 560-7000
Fax: 560-7070
Vefur: www.isal.isNetfang: isal@isal.is
Kennitala: 680466-0179Lönaðarnefnd Alþingis
- nefndasvið -
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

14. febrúar 2003

Frumvarp til laga um heimild til samninga um álverksmiðju í Reyðarfirði
Þskj. 842 - 509. mál.

Að beiðni Lönaðarnefndar hefur Alcan á Íslandi hf. (ISAL) kannað ofangreint frumvarp. Í öllum aðalatriðum vill ISAL lýsa yfir eindregnum stuðningi við frumvarpið og fagnar því að áliðnaður á Íslandi eflist.

Það verður þó ekki hjá því komist að ræða skattahluta frumvarpsins þar sem ISAL hefur í rúmt ár átt í viðræðum við Lönaðarráðuneyti um lagfæringar á Aðalsamningi Alcan og Ríkisstjórnarinnar í kjölfar breytinga á lögum um tekju- og eignaskatt sem tóku gildi 1. jan. 2002. Okkar óskir í þeim viðræðum hafa verið svipaðar og fram kemur í frumvarpi þessu en þeim hefur nýlega verið hafnað af hálfu ráðuneytisins.

ISAL hefur látið gera samanburð á skattaumhverfi álverksmiðjufélaganna þriggja og þar sem þau hafa öll möguleika á að ganga yfir í almenna skattakerfið var sá valkostur hafður til hliðsjónar. Tölur sem sýna þennan samanburð fylgja með sem viðhengi.

Hvort sem litið er á skattkerfi það, sem ISAL býr nú við, eða almennar íslenskar skattareglur, er ljóst að skattkerfi sem ISAL á kost á, er fyrirtækinu til verulegra muna óhagstæðara en þeir kostir sem Norðuráli hf. og eigendum Fjarðaáls sf. bjóðast. Einkum er hér litið til þess, að ISAL greiðir 33% tekjuskatt, en Fjarðaál sf. mun greiða 18%, að óbreyttum skattalögum. Það hlutfall mun lækka, ef almennt skatthlutfall félaga lækkar, en ekki hækka þótt sú yrði raunin með almennt skatthlutfall.

Núgildandi og væntanleg ákvæði skattskyldu álverksmiðjufélaga. Við samþykkt 6. gr. frumvarps yrðu í gildi fern mismunandi skattskylduákvæði félaga sem reka álverksmiðjur á Íslandi, það er:

1. Núgildandi reglur samkvæmt Aðalsamningi um skattskyldu ISAL;
2. Núgildandi reglur um skattskyldu Norðuráls hf., það er almenn skattalög með breytingum og undanþágum;
3. Fyrirhugaðar reglur 6. gr. frumvarps um skattskyldu Fjarðaáls sf. og
4. Almennar reglur íslenskra skattalaga sem í gildi eru hverju sinni, eins og öll fyrirtækin eiga kost á, eins og grein var gerð fyrir að framan.

Úrræði. Við lögfestingu frumvarps til laga um heimild til samninga um álverksmiðju í Reyðarfirði hefði löggjafinn möguleika á að samræma skattskyldu allra slíkra félaga með því að veita iðnaðarráðherra heimild til þess að ganga til samninga við eigendur Alcan á Íslandi hf. og Norðuráls hf. um samsvarandi skattaákvæði, að breyttu breytanda, og felast í 6. gr. frumvarpsins.

Alcan á Íslandi hf. telur, að slíka breytingu mætti gera á svipaðan hátt og gert var með breytingu á lögum nr. 34/1991 um fjárfestingar erlendra aðila í atvinnurekstri með lögum nr. 46/1996, þar sem í lög 34/1991 var sett sérstakt ákvæði svohljóðandi:

Nú geyma sérlög um tiltekna fjárfestingu hér á landi, sem í gildi eru við gildistöku laga þessara, skilyrði um íslenskt ríkisfang stjórnarmanna eða búsetu þeirra hér á landi, og skulu þá ríkisborgarar þeirra ríkja sem aðild eiga að samningnum um Evrópska efnahagssvæðið og búsettir eru í EES-ríki teljast uppfylla ríkisfangs- og búsetuskilyrði slíkra sérlaga.

Viðauki við 6. gr. frumvarps til laga heimild til samninga um álverksmiðju í Reyðarfirði gæti þá hljóðað á þá leið, að: *“Nú geyma sérlög um tiltekna fjárfestingu hér á landi, sem í gildi eru við gildistöku laga þessara, sérstök ákvæði um skattlagningu þeirra félaga, sem þar eiga hlut að máli, og er þá iðnaðarráðherra heimilt að gera við félögin eða eigendur þeirra sérstaka samninga um skattskyldu, sem efnislega yrðu samhljóða ákvæðum þessarar greinar.”*

Á þennan hátt yrðu öll félög sem reka álverksmiðjur á Íslandi sett við sama borð og fyllsta jafnræðis gætt á milli þeirra. Félögin yrðu sjálf að meta, hvort þeim væri hentugra að gera slíkan samning eða halda óbreyttum ákvæðum samninga og laga um skattskyldu sína.

Virðingarfyllt,
Alcan á Íslandi hf.

Rannveig Rist

Sigurður Þór Asgeirsson

Tekju- og eignaskattar

Samanburður á skattaumhverfi skv. Aðalsamningi ISAL, Alcoa frumvarpi (jan. 2003), lögum um Norðurál hf. nr. 62/1997 og almennu tekju- og eignarskatts-lögnum nr. 75/1981 með breytingum frá 1. jan. 2002.

	ISAL	ALCOA frumvarp	Norðurál	Tekju- og eignask.
TEKJU- SKATTUR				
Meginreglur skattlagn- ingar	Skattlagning skv. sérákvæðum í Aðalsamningi.	Skattlagning skv. tekju- og eignarsk. lögum nema annað sé sérstaklega tekið fram í frumvarpi	Skattlagning skv. tekju- og eignarsk. lögum nema annað sé sérstaklega tekið fram í lögum um Norðurál	
Fellur undir alm. skatta- eftirlit og ísl. dómsstóla	Nei	Já	Já	
Grunn- álagning	US 10\$ á tonn af áli sem lágmarks-skattur. Dregst frá tekjuskatti fram til 2005	Engin grunn-álagning aðeins fyrirfram gr. skattur sem hlutfall af álagningu síðasta árs	Engin grunn-álagning aðeins fyrirfram gr. skattur sem hlutfall af álagningu síðasta árs	Engin grunn-álagning aðeins fyrirfram gr. skattur sem hlutfall af álagningu síðasta árs
Skattskyldar tekjur:				
Almennt	GAAP	Allar tekjur, hvar sem þeirra er aflað.	Allar tekjur, hvar sem þeirra er aflað.	Allar tekjur, hvar sem þeirra er aflað.
Undanþegnar tekjur	Engar	Arðgreiðslur	Arðgreiðslur	Arðgreiðslur
Milli- verðlagning	Sérstakar reglur um umreikning	Engar sérstakar reglur	Engar sérstakar reglur	Engar sérstakar reglur
Tekjuskatts hlutfall:	33%	18% Aldrei hærra en 18% en lægra ef breytingar verða á tekju- og eignarskatts lögum	18-33% Aldrei hærra en 33% en geta krafist lagfæringar ef breytingar verða á tekju- og eignarskatts lögum	18%

	ISAL	ALCOA frumvarp	Norðurál	Tekju- og eignask.
Frádráttur:				
Afskriftir:				
Skrifstofu- byggingar	2%	1-3%	1-3%	1-3%
Iðnaðar- húsnæði	4%	3-6%	3-6%	3-6%
Tankar og borholur	6%	6-10%	6-10%	6-10%
Skip og flugvélar	10%	5-10%	5-10%	5-10%
Búnaðar	15%	5-15%	5-15%	5-15%
Vélar og fartæki	20%	10-20%	10-20%	20-35%
Endurmat	Mögulegt	Nei	Nei	Nei
Takmörkun á afskrift	Nei	Nei	Nei	10% lágm. verðmæti
Eftirstöðvar rekstrartapa	5 ár	Lágmark 9 ár og mögulega lengur ef breytingar verða á tekju- og eignarskatts lögum	8 ár	10 ár
Varasjóður:				
Tapaðar kröfur	Nei	5% af útistandandi viðskiptakröfum	5% af útistandandi viðskiptakröfum	5% af útistandandi viðskiptakröfum
Fjárfestinga- sjóður	Nei	Nei	4% af nafnverði hlutafjár	Nei
Aðilar heimilisfastir erlendis				
Arður	0 %	15% eða samningur en 5% hjá OECD íbúum	15% eða samningur en 0% hjá OECD íbúum	15% eða samningur
Leyfisgjöld	0 %	18-38% eða samningur	18-38% eða samningur	18-38% eða samningur
Söluhagnaður	0 %	10-18% eða samningur	10-18% eða samningur	10-18% eða samningur
EIGNA- SKATTUR	0 %	0 %	0 %	0,6 %

Aðrir skattar (sjá annað skjal um Tekju- og eignaskatt)

Samanburður á skattaumhverfi skv. Aðalsamningi ISAL, Alcoa frumvarpi (jan. 2003), lögum um Norðurál hf. nr. 62/1997 og almennum ísl. lögum sem við eiga í hverju tilfalli.

	ISAL	ALCOA frumvarp	Norðurál	Almenn ísl. lög
AÐRIR SKATTAR				
Iðnaðarmála- gjald	Undanþegið	Undanþegið, og einnig ef sambærileg gjöld verða lögð á í fram tíðinni	Undanþegið, og einnig ef sambærileg gjöld verða lögð á í fram tíðinni	0,08%
Markaðs- gjald	Undanþegið	Undanþegið	Undanþegið og sambærilegum gjöldum í fram tíðinni	0,015%
Fasteigna- gjöld	Undanþegið, sjá grein 30.07 í Aðalsamningi	1% af fastri upphæð frá 2007 (USD 255 millj.)	0,75% af fastri upphæð sem uppfærast miðað við byggingar- vísitölu	1,32%
Gatnagerðar- gjöld:	Sjá Aðalsamning grein 31.01	Undanþegið miðað við 322.000 tonna framleiðlu á ári	Samningsatriði	Lagt á allar byggingar, lóðir og aðstöðu við gerð þeirra.
Byggingar- leyfi:	Sjá Aðalsamning grein 31.01	Samningsatriði	Samningsatriði	Lagt á við útgáfu leyfis.
Skipulags- gjald:	Sjá Aðalsamning grein 31.01	Samningsatriði	Samningsatriði	0,3%
Stimpilgjöld:	0,24% - 1,6% Sjá Aðalsamning grein 31.01	0,15% Hlutabréf í félögum eigenda eru undanskilin	0,15% Hlutabréf í félögum eigenda eru undanskilin	0,4% - 2,0% (Útgáfa hlutabréfa 0,5%)
Gjald vegna öryggis raforkuvirkja:	Undanþegið með lögum	Undanþegið	0,2-0,6%	0,2-0,6%
Hafnargjöld:	Hafnarsamningur (í raun lagt á hvert innflutt tonn)	Samningsatriði		Lagt á hvert innflutt tonn.
ANNAÐ				
Ymsar tryggingar	Ekki undanþegið	Undanþegið	Undanþegið	Lög 48/1994 og Lög 55/1992

Alþingi
Erindi nr. P 128/948
komudagur 10.2.2003

Nefndarsvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
Austurstræti 8-10,
150 Reykjavík

Reykjavík, 10. febrúar 2003

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um áverksmiðju í Reyðarfirði, 509 mál.

Lagafrumvarpið fjallar að meginefni um að veita iðnaðarráðherra heimild til þess að gera samninga fyrir hönd ríkisstjórnarinnar um ýmsa þætti fyrirhugaðar fjárfestingar Alcoa í álverksmiðju í Reyðarfirði.

Miðstjórn ASÍ ályktaði sérstaklega um virkjana- og stóriðjumál á fundi sínum á Egilsstöðum þann 7. nóvember 2001 en í ályktuninni segir m.a:

„Miðstjórn Alþýðusambands Íslands telur að forsendur aukins hagvaxtar og bættra lífskjara á næstu árum sé stöðug og viðvarandi aukning útflutningstekna. Til þess að svo megi vera telur miðstjórn ASÍ mikilvægt að nýta allar auðlindir til lands og sjávar með skynsamlegum hætti. Í samræmi við þessa grundvallarskoðun er mikilvægt að nýta þá orku sem landsmenn búa að til uppbyggingar á samkeppnishæfu atvinnulífi.

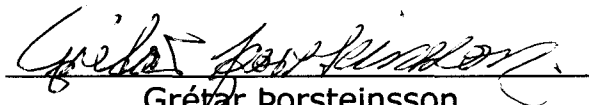
Miðstjórn ASÍ lýsir því stuðningi sínum við áform um byggingu álvers við Reyðarfjörð og virkjunarframkvæmdir á Austurlandi. Miðstjórn ASÍ leggur áherslu á, að þessi framkvæmd er afar mikilvæg fyrir uppbyggingu atvinnu og lífskjara launafólks bæði á Austurlandi og um land allt....

Miðstjórn ASÍ telur mikilvægt tekið verði tillit til þensluáhrifa framkvæmdanna á byggingartímanum. Vegna umfangs þessarar fjárfestingar er nokkur hætta á að verðbólga aukist og/eða raungengi hækki sem aftur dregur úr samkeppnishæfni annarra útflutnings- og samkeppnisgreina.“

Þrátt fyrir að frá þeim tíma hafi Alcoa komið í stað Reyðaráls sem framkvæmdaaðili hefur ekki orðið nein breyting á afstöðu miðstjórnar til þessara framkvæmda.

Varðandi einstök efnisatriði frumvarpsins er rétt að taka fram að Alþýðusambandið lýsir skilningi sínum á því að efnisleg rök kunni að vera fyrir því að undanþiggja umrætt fyrirtæki frá ýmsum ákvæðum laga s.s. um búsetu meirihluta stjórnarmanna hér á landi, um eignarrétt og afnotarétt af fasteignum, um brunatryggingar og skildutryggingar húseigna, um viðlagatryggingu og um flutningsjöfnun á sementi, eins og gert er í 4. gr. frumvarpsins. Alþýðusamband Íslands varar hins vegar sterklega við því að veita þær undanþágur sem um getur í 6. gr. frumvarpsins, sérstaklega hvað varðar þau atriði sem snúa að sköttum og opinberum gjöldum. Það hlýtur að teljast varhugavert að búa til sérstakar ívilnandi reglur gagnvart tilteknum erlendum fyrirtækjum sem ekki lúta sömu almennu leikreglum og öðrum fyrirtækjum er gert að starfa eftir.

F.h. Alþýðusambands Íslands,

Grétar Þorsteinsson
forseti

BYGGÐARANNSÓKNASTOFNUN
ÍSLANDS

Pingvallastræti 23
PÓSTHÓLF 211
602 AKUREYRI

SÍMI 463 0570
FAX 463 0997

www.brsi.is

Alþingi
Erindi nr. P 128/954
komudagur 10.2.2003

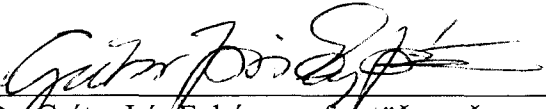
Akureyri 10. febrúar 2003

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Bygðarannsóknastofnun Íslands sendir hér með frumrit af umsögn sinni um frumvarp til laga um álverksmiðju í Reyðarfirði, 509. mál.

Skjalið hefur áður verið sent sviðinu á tölvupósti.

Með kveðju,

Dr. Grétar Þór Eypórsson forstöðumaður

BYGGÐARANNSÓKNASTOFNUN ÍSLANDS

UMSÖGN UM FRUMVARP TIL LAGA UM HEIMILD TIL SAMNINGA UM ÁLVERKSMIDJU Í REYÐARFIRÐI

Iðnaðarnefnd Alþingis hefur með bréfi dags. 30. janúar 2003 óskað eftir umsögn Bygðarannsóknastofnunar Íslands um frumvarp til laga um álverksmidju í Reyðarfirði, 509. mál (hér eftir nefnt frumvarpið). Bygðarannsóknastofnun gerir ekki efnislegar athugasemdir við frumvarpið sem slíkt en vill hins vegar benda á ýmsa þætti sem varða áhrif verkefnisins á byggð og samfélag, einkum á Austurlandi.

Það er álit Bygðarannsóknastofnunar að almennu séð megi taka undir það að fyrirhugaðar stóriðjuframkvæmdir á Austurlandi munu hafa venuleg áhrif og að þau birtist ekki síst í fjölgun atvinnutækifæra og eflingu byggðar á Mið-Austurlandi.

Bygging og rekstur álverksmidju í Reyðarfirði ásamt tengdum framkvæmdum er gríðarlega umfangsmikið verkefni sem fjárfesting mun hafa mjög mikil áhrif á byggð og samfélag á Íslandi öllu. Þessum áhrifum er lýst í athugasemdum með frumvarpinu, einkum 8. tölulið. Þar er byggt á skýrslu ráðgjafafyrirtækisins Nýsis hf. um samfélagsleg og efnahagsleg áhrif álvers á Miðausturlandi. Skýrslan er lögð fram sem fylgiskjal (IX) með frumvarpinu. Almennu má segja um skýrslu Nýsis að hún gefur gott yfirlit yfir möguleg áhrif fyrirhugaðra stóriðjuframkvæmda á Austurlandi hins vegar er framsetning og heimildanotkun með þeim hætti að örðugt getur verið að leggja mat á áreiðanleika sumra þeirra fullyrðinga sem þar eru settar fram. Það er mat Bygðarannsóknastofnunar að erfitt sé að fullyrða líkt og gert er á bls. 89 í fylgiskjöllum með frumvarpinu að með umræddum matsaðferðum megi „sjá fyrir væntanleg félagsleg og hagræn áhrif af fyrirhugaðri framkvæmd“. Í skýrslu Nýsis er látið að því liggja að mat á samfélagsáhrifum séu einskona raunvísindi þar sem sjá megi fyrir áhrif sem þessi fram í tímann með mikilli vissu. Matsskýrsla af því tagi sem hér er lögð til grundvallar getur í besta falli bent á líkleg áhrif af framkvæmdum á samfélag og byggð.

Bygðarannsóknastofnun vill sérstaklega benda á eftirfarandi:

1. Í skýrslu Nýsis er gerð nokkuð nákvæm grein fyrir núverandi stöðu samfélags á helsta áhrifasvæði fyrirhugaðra stóriðju framkvæmda. Vegna þeirra áhrifa sem skýrsluhöfundar telja að bygging álverksmiðju muni hafa á íbúafjölda, er mikilvægt að meta það svigrúm sem fyrir hendi er í ýmsum þjónustubáttum samfélagsins til að taka við auknum verkefnum. Þetta á sér í lagi við varðandi þætti á borð við skóla og leikskóla þar sem fjölgun umfram tiltekin mörk getur kallað á talsverða fjárfestingu af hálfu viðkomandi sveitarfélaga. Á grundvelli þeirra gagna sem fyrir hendi eru er hins vegar torvelt að meta hversu líklegt er að fullyrðingar um að möguleg íbúafjölgun muni ekki valda sveitarfélögum eða öðrum þjónustuaðilum teljandi vanda standist eða ekki.
2. Taka má undir það mat skýrsluhöfunda að ef ekki verður af fyrirhuguðum stóriðjuframkvæmdum megi gera ráð fyrir að íbúum á Mið-Austurlandi haldi áfram að fækka. Hins vegar er óvíst hvað sú fækkun verður mikil eða hversu hröð hún verður. Í nýútkominni skýrslu Hagfræðistofnunar Háskóla Íslands um þéttbýlis-myndun á Íslandi er bent á að þrátt fyrir að mynstur búferlaflutninga verði að öllum líkindum svipað á næstu árum og verið hefur, sé ólíklegt að hraðinn verði sá sami á næstu árum. Því er ekki fyllilega víst að sú fólksfækkun sem skýrsluhöfundar telja að muni verða á Mið-Austurlandi á allra næstu árum að óbreyttu ástandi, verði eins mikil og talið er í skýrslunni. Að auki er rétt að gjalda varhug við því að einblína um of á fólksfjölda svæðis sem mælikvarða á búsetugæði þess. Ekki er sjálfgefið að fólksfækkun á tilteknum landssvæðum sé af hinu illa og líta þarf til mun fleiri þátta en íbúafjölda eingöngu þegar lagt er mat á hvort þróun samfélagsins sé með jákvæðum eða neikvæðum hætti.
3. Til að áætla umfang þeirra áhrifa sem eru af fyrirhuguðum stóriðjuframkvæmdum á Austurlandi er mikilvægt að áætla skiptingu starfa milli einstaklinga sem búsettir eru á Mið-Austurlandi og einstaklinga sem búsettir eru utan þess; svokallað heimamannahlutfall. Í skýrslu Nýsis er áætlað að á framkvæmdatíma muni heimamenn vinna 10% ársverka, tímabundið aðfluttir um 15%, erlendir starfsmenn 30% og innlendir starfsmenn í vinnubúðum 45%. Þetta mat er sagt byggt á samtölum við aðila sem reynslu hafi af síkum framkvæmdum (sjá bls. 120 í frumvarpinu). Hins vegar kemur ekki fram hvaða aðila er um að ræða, hvaða framkvæmdir er miðað við eða hvort byggt er á gögnum eða hreinni ágiskun viðkomandi. Töluleg gögn sem safnað hefur verið við byggingu virkjana á Íslandi gefa til kynna önnur hlutföll og á þeim grundvelli hefur verið áætlað að við byggingu Kárahnjúkavirkjunar verði 15% starfsmanna heimamenn, 3% tímabundið aðfluttir, 20% erlendir starfsmenn og 62% innlendir starfsmenn í vinnubúðumⁱⁱ. Ekki skal því haldið fram hér að annað sé rétt en hitt sé rangt en hins vegar má benda á að væri notast við sömu forsendur varðandi

byggingu álvers og virkjunar leiddi það til þess að fjöldi afleiddra starfa lækkaði úr 523 í 465 eða um 58 störf (11%).

4. Annar mikilvægur þáttur í mati á umfangi áhrifa af fyrirhuguðum stóriðjuframkvæmdum eru margfeldisáhrif af þeim störfum sem unnin eru bæði á byggingar- og rekstrartíma. Varðandi margfeldisáhrif á rekstrartíma eru tilgreindar þrjár leiðir og er niðurstaðan sú að notast við svokallaða export-base aðferð. Vandinn er hins vegar sá að þeir margfeldisstuðlar sem settir eru fram virðast í raun hrein ágiskun og engin leið að meta hvort þau 10-15% skekkjumörk sem sögð eru vera á því mati séu raunhæf eða ekki. Sé gert ráð fyrir að ágiskanir um margfeldisstuðla séu nærri lagi og að skekkja sé ekki meiri en umrædd 10-15% felur það í sér skekkju sem nemur 30-44 ársverkum fyrir rekstur álversins eingöngu. Skekkjur af sama toga geta verið til staðar varðandi alla aðra þætti verkefnisins og þessar skekkjur geta haft afleidd og jafnvel margfaldandi áhrif á ályktanir um umfang verkefnisins.

Byggðarannsóknastofnun áréttar það álit sitt að fyrirhugaðar stóriðjuframkvæmdir á Austurlandi muni hafa veruleg samfélagsáhrif og að þau birtist ekki síst í fjölgun atvinnutækifæra og eflingu byggðar á svæðinu. Rétt er þó að lokum að benda á að spár og mat á þróun mála eru nokkurri óvissu háð og er þar ekki síst um að kenna skorti á gögnum.

ⁱ Axel Hall, Ásgeir Jónsson og Sveinn Agnarsson (2002) Byggðir og búseta, þéttbýlismyndun á Íslandi. Reykjavík, Hagfræðistofnun Háskóla Íslands.

ⁱⁱ Grétar Þór Eypórsson, Kjartan Ólafsson og Hjalti Jóhannesson (2001) Kárahnjúkavirkjun, mat á samfélagsáhrifum. Reykjavík, Landsvirkjun.

Höfundar umsagnar

Dr. Grétar Þór Eypórsson forstöðumaður Byggðarannsóknastofnunar
Kjartan Ólafsson félagsfræðingur

Byggðastofnun
Prónarsvið

Alþingi
Erindi nr. Þ 128/974
komudagur 12.2.2003

Dagsetning 10 febrúar 2003

Iðnaðarnefnd Alþingis
Alþingishúsinu við Austurvöll
150 Reykjavík

Iðnaðarnefnd Alþingis hefur óskað eftir umsögn Byggðastofnunar um frumvarp til laga um álverksmiðju í Reyðarfirði 509. mál.

Hlutverk Byggðastofnunar er að vinna að eflingu byggðar og atvinnulífs á landsbyggðinni og miðast eftirfarandi umsögn við áhrif frumvarpsins á þá þætti. Tekið er fram að ekki hefur verið fjallað um umsögnina í stjórn stofnunarinnar.

Álveri í Reyðarfirði fylgja fjölmörg störf og samkvæmt mati á umhverfisáhrifum er talið að við byggingu þess þurfi um 2.300 ársverk. Þá er reiknað með um 455 ársverkum í álverinu þegar það tekur til starfa. Að auki koma til margfeldisáhrif bæði á Austurlandi og annars staðar á landinu. Stofnunin telur mikilvægt að fylgst sé vel með áhrifum þessarar starfsemi á byggðapróun og bendir í því sambandi á tillögu til þingsályktunar um rannsóknir á samfélagslegum áhrifum álvers- og virkjunarframkvæmda á Austurlandi (511. mál).

Virðingarfyllt

Guðmundur Guðmundsson
Ráðgjafi

Snorri Björn Sigurðsson
Ráðgjafi

Alþingi
Erindi nr. Þ 128/930
komudagur 7. 2. 2003

Iðnaðarnefnd Alþingis
Alþingi
150 Reykjavík.

FJARÐABYGGÐ
6.02.2003

Varðar :Frumvarp til laga um heimild til samninga um álverksmiðju í Reyðarfirði

Bæjarstjórn Fjarðabyggðar fagnar framkomnu lagafrumvarpi iðnaðarráðherra um heimild til laga um samninga um álverksmiðju í Reyðarfirði. Bæjarstjórn lýsir eindregnum stuðningi við frumvarpið og hvetur alþingismenn til að samþykkja það.

Virðingarfyllst,
f.h. Fjarðabyggðar

Guðmundur Þ. Þarnason
Guðmundur Þarnason

Erindi númer : 2003-02-04-249

1

• Afgreiðslustaðir

Búðareyri 7	Strandgötu 49	Egilsbraut 1
730 Reyðarfjörður	735 Eskifjörður	740 Neskaupstaður
Sími: 470 9000	Sími: 470 9000	Sími: 470 9000
Bréfsími: 470 1438	Bréfsími: 476 1173	Bréfsími: 477 1771

Alþingi
Erindi nr. P 128/943
komudagur 7. 2. 2003

IÐNAÐAR- OG VIÐSKIPTARÁÐUNEYTI

Efnahags- og viðskiptanefnd
Einar K. Guðfinnsson, formaður
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Amarhvoli 150 Reykjavík
sími: 545 8500 bréfasími: 562 1289
netfang: postur@ivr.stjr.is
veffang: <http://www.raduneyti.is/ivr>

Reykjavík, 7. febrúar 2003
Tilvísun : IVR02120099/32.300/GAG

Meðfylgjandi er sameiginlegt minnisblað fjármálaráðuneytis og iðnaðar- og viðskiptaráðuneytis um samanburð ákvæða frumvarps um álverksmiðju í Reyðarfirði við ákvæði laga nr. 62/1997 um álbræðslu á Grundartanga og almennar skattareglur.

Minnisblaðið er tekið saman í tilefni af beiðni efnahags- og viðskiptanefndar við yfirferð á frumvarpi til laga um álverksmiðju í Reyðarfirði.

F.h.r.

Samrit:
Iðnaðarnefnd.

Minnisblað

Viðtakandi: **Efnahags- og viðskiptanefnd, iðnaðarnefnd**
Sendandi: **Fjármálaráðuneyti, iðnaðar- og viðskiptaráðuneyti**
Dagsetning: **7. febrúar 2003**
Málsnúmer:
Bréfalykill:

Efni: **Samanburður ákvæða frumvarps vegna samninga við Alcoa við lög nr. 62/1997 og almennar skattareglur**

I. Inngangur.

Að beiðni Efnahags- og viðskiptanefndar hafa ráðuneytin gert samanburð á ákvæðum heimildarlagafrumvarps vegna samninga við Alcoa annars vegar og ákvæðum heimildarlaga nr. 62/1997, vegna samninga við Norðurál. Í II. kafla minnisblaðsins er að finna upptalningu á ákvæðum frumvarpsins sem eru efnislega frábrugðin ákvæðum laga nr. 62/1997 vegna Norðurál, en í III. kafla eru talin upp ákvæði síðarnefndu laganna sem ekki er að finna í umræddu frumvarpi vegna samninga við Alcoa. Í IV. kafla minnisblaðs þessa er gerð stutt grein fyrir helstu frávikum frumvarpsins frá almennum reglum skattalaga.

II. Frávik ákvæða frumvarps frá lögum nr. 62/1997. (Norðurál)

1. Framleiðslugeta, 2. gr.

Í frumvarpinu er kveðið á um að álverksmiðjan verði hönnuð til framleiðslu á allt að 322.000 tonnum af áli á ári. Í 2. gr. laga 62/1997 er kveðið á um að álverið skuli í upphafi hannað til framleiðslu á u.þ.b. 60.000 tonnum af áli á ári með möguleikum á aukinni framleiðslugetu. Í mati á umhverfisáhrifum og starfsleyfi Norðuráls var gert ráð fyrir að framleiðslugeta álversins yrði allt að 180.000 tonn.

2. Ábyrgð á efndum sveitarfélaga og hafnarsjóða, 3. gr.

Í frumvarpinu er kveðið á um að ríkisstjórninni sé heimilt að tryggja efndir Fjarðabyggðar eins og þær eru ákveðnar í fjárfestingarsamningi auk efnda hafnarsjóðs Fjarðabyggðar skv. hafnarsamningi. Í 4. gr. laga nr. 62/1997 er kveðið á um að ríkisstjórninni sé heimilt að tryggja efndir af hálfu hreppsnefnda Skilmanna- og Hvalfjarðarstrandarhreppa eins og þær eru ákveðnar í samningi auk efnda hafnarsjóðs Grundartangahafnar skv. hafnarsamningi.

3. Niðurfelling jöfnunar flutningskostnaðar á sementi, 4. mgr. 4. gr.

Í frumvarpinu er lagt til að ekki verði lagt flutningsjöfnunargjald á sement sem flutt er til landsins eða framleitt innan lands og notað er til byggingarframkvæmda við Kárahnjúkavirkjun og álverksmiðju í Reyðarfirði. Flutningsjöfnunarsjóður greiðir því ekki flutningskostnað á sementi til þeirra nota. Í lögum nr. 62/1997 er ekki að finna slíkt ákvæði en í lögum nr. 62/1973 um jöfnun flutningskostnaðar á sementi var áður að finna ákvæði sem heimilaði viðskiptaráðherra að fella niður flutningsjöfnun á sementi.

4. Heimild til að semja um fyrirtækjafyrirkomulag, 5. gr.

Í frumvarpinu er kveðið á um að heimilt sé að semja um fyrirtækjafyrirkomulag dótturfélaga Alcoa og tiltekna takmarkanir í því efni. Jafnframt er heimilt að semja um tiltekna skyldur og kvaðir varðandi starfsemi, eignarhald og framsal eignarréttar og hluta. Í lögum nr. 62/1997 er

ekki að finna slíka heimild en í 1. mgr. 1. gr. laganna er kveðið á um að Norðuráli sé heimilt að taka þátt í öðrum félögum eða með stofnun dótturfyrirtækja að fjárfesta í öðrum greinum atvinnurekstrar.

5. Tekjuskattur, 1. tölul. 1. mgr. 6. gr.

Í frumvarpinu er lagt til að tekjuskattur verði 18% líkt og gildir gagnvart íslenskum fyrirtækjum. Tekjuskatthlutfallið geti þó tekið breytingum í samræmi við breytingar á almenna skatthlutfallinu en skatthlutfallið fyrir félagið verði þó aldrei hærra en 18% þó svo að íslenskum fyrirtækjum verði gert að greiða skatt skv. hærra skatthlutfalli. Í lögum nr. 62/1997 er kveðið á um að tekjuskattur skuli vera 33%, en í 4. tölul. 1. mgr. 6. gr. laganna er að finna ákvæði um endurskoðun. Á þeim tíma þegar löggin fyrir Norðurál voru samþykkt þá var tekjuskattsprósenta á fyrirtæki 38% en ekki 33%. Hins vegar þarf við samanburð á þeim hlutföllum einnig að horfa til annarra ákvæða laganna vegna samningsins við Norðurál, s.s. ákvæðanna í tölulíðum 2 og 3 í III. kafla hér á eftir.

6. Rekstrartap, b-liður 1. tölul. 1. mgr. 6. gr.

Í frumvarpinu er lagt til að félaginu verði heimilt að draga frá skattskyldum tekjum eftirstöðvar rekstrartapa frá síðustu níu almanaksárum, en geti tekið breytingum í samræmi við breytingar á almennum ákvæðum laga um tekjuskatt og eignarskatt. Í frumvarpinu er félaginu tryggt að það geti ávallt dregið frá tekjum eftirstöðvar rekstrartapa frá a.m.k. síðustu níu almanaksárum, en muni einnig njóta þess ef árunum verður fjölgað, eins og raunar þegar hefur verið gert. Í lögum nr. 62/1997 er kveðið á um að Norðuráli sé heimilt að draga frá skattskyldum tekjum eftirstöðvar rekstrartapa frá síðustu átta almanaksárum, en í 4. tölul. 1. mgr. 6. gr. er að finna ákvæði um endurskoðun.

7. Fasteignaskattur, 5. tölul. 1. mgr. 6. gr.

Í frumvarpinu er lagt til að félagið greiði fasteignaskatt sem nemur 1% af 255 milljónum Bandaríkjadala sem svarar til 1% af 19,6 milljörðum króna m.v. gengi dagsins í dag. Í lögum nr. 62/1997 er kveðið á um að Norðurál greiði fasteignaskatt sem nemur 0,75% af 3,2 milljörðum íslenskra króna.

8. Undanþága frá greiðslu rafmagnseftirlitsgjalda, 9. tölul. 1. mgr. 6. gr.

Í frumvarpinu er lagt til að félagið og eigendurnir verði undanþegnir tilteknum ákvæðum laga nr. 146/1996 um öryggi raforkuvirkja, neysluveitna og raffanga. Slíkt ákvæði er ekki að finna í lögum nr. 62/1997 en í umræddum ákvæðum laga nr. 146/1996 eru ISAL og Íslenska járnblendifélagið undanþegin þessu gjaldi.

9. Afdráttarskattur, 10. tölul. 1. mgr. 6. gr.

Í frumvarpinu er lagt til að 5% tekjuskattur verði lagður á arð sem greiddur er hluthöfum í félögum eigendanna að fullnægðum tilteknum skilyrðum. Í b-lið 1. tölul. 1. mgr. 6. gr. laga nr. 62/1997 er kveðið á um að enginn slíkur skattur skuli greiddur. Í tvísköttunarsamningnum sem Ísland hefur gert er algengt að samið sé um 5% afdráttarskatt í stað 15% þegar móttakandi arðsins er erlendur og á meira en 25% hlut í fyrirtækinu sem greiðir arðinn. Þó hefur verið samið við ýmis ríki um 0% afdráttarskatt svo sem eins og Norðurlöndin og Holland. Í b-lið 1. tölul. 1. mgr. 6. gr. laga nr. 62/1997 er að finna undanþágu frá tekjuskatti á arð.

10. Frádráttur vaxtakostnaðar, 11. tölul. 1. mgr. 6. gr.

Í frumvarpinu er lagt til að ákvæði laga um tekjuskatt og eignarskatt um frádrátt vaxtakostnaðar skuli haldast óbreytt á upphaflegum gildistíma samningsins frá því sem þau eru við undirritun samninga. Ekkert sambærilegt ákvæði er að finna í lögum nr. 62/1997.

11. Heimild til að semja um vörugjöld, 12. tölul. 1. mgr. 6. gr.

Í frumvarpinu er lagt til að hafnarsjóði Fjarðabyggðar verði heimilt að gera sérstakan samning um vörugjöld með öðrum hætti en fram kemur í hafnalögum. Ekkert sambærilegt ákvæði er að finna í lögum nr. 62/1997 en svo sem fram kemur í greinargerð Alcoa-frumvarpsins felur ákvæðið ekki í sér efnisbreytingu frá framkvæmd hafnarsamnings við Norðurál.

12. Rafmagns- og umhverfisskattur, 2. mgr. 6. gr.

Í frumvarpinu er lagt til að kveðið verði á um að rafmagns- og umhverfiskattur verði ekki lagður á félagið nema slíkir skattar séu almennt lagðir með almennum hætti á öll önnur fyrirtæki hér á landi, þar með talin álfyrirtæki. Ekkert sambærilegt ákvæði er að finna í lögum nr. 62/1997.

13. Reglur um viðskipti milli skyldra aðila, 3. mgr. 6. gr.

Í frumvarpinu er lagt til að í fjárfestingarsamningi verði heimilt með tilliti til skattlagningar að semja um reglur og viðmiðanir er lúta að viðskiptum félagsins og eigendanna við Alcoa og fyrirtæki í eignatengslum við Alcoa og að í því efni sé m.a. heimilt að byggja á meginreglum verðlagningar óskyldra aðila samkvæmt reglum OECD. Ekkert sambærilegt ákvæði er að finna í lögum nr. 62/1997. Ákvæðið í frumvarpinu er til að tryggja að það verð sem lagt er til grundvallar í viðskiptum milli fyrirtækja innan Alcoa samsteypunnar sé eðlilegt gangverð, sambærilegt því sem almennt gildir í viðskiptum milli ótengra aðila.

III. Ákvæði í lögum nr. 62/1997 sem ekki er að finna í frumvarpi.

1. Heimild til að taka þátt í öðrum félögum, 1. mgr. 1. gr.

Í lögnum, svo sem þeim var breytt með lögum nr. 75/2002, er kveðið á um að Norðuráli sé heimilt að taka þátt í öðrum félögum eða með stofnun dótturfyrirtækja að fjárfesta í öðrum greinum atvinnurekstrar. Ekkert sambærilegt ákvæði er í frumvarpinu heldur er heimild til að semja um takmarkanir slíkri þátttöku, sbr. II.3 hér að ofan.

2. Undanþága frá heimild til frádráttar skattskyldum tekjum, a-liður 1. tölul. 1. mgr. 6. gr.

Í lögnum er kveðið á um að ákvæði laga um tekjuskatt og eignarskatt sem heimilaði frádrátt er nemur 7% af nafnverði hlutafjár frá skattskyldum tekjum skuli ekki eiga við, þrátt fyrir að sú heimild væri hluti af almennu skattumhverfi íslenskra fyrirtækja þegar fjárfestingarsamningurinn var gerður við Norðurál. Í staðinn var samið um lægra skatthlutfall, eða 33% í 38%, eins og áður hefur verið bent á. Ekkert sambærilegt ákvæði er í frumvarpinu sem hér um ræðir, enda hefur umrætt ákvæði verið fellt úr gildi.

3. Innri fjárfestingarsjóður, e-liður 1. tölul. 1. mgr. 6. gr.

Í lögnum er kveðið á um að Norðuráli sé heimilt að draga árlega frá skattskyldum tekjum og leggja í sérstakan innri fjárfestingasjóð fjárhæð sem svarar til 4% af nafnverði hlutafjár. Ekkert sambærilegt ákvæði er í frumvarpinu. Þetta ákvæði tengist eins og var komið fram samningi um skatthlutfall Norðuráls.

4. Heimild til endurskoðunar, 9. tölul. 1. mgr. 6. gr.

Í lögnum er kveðið á um að samningar sem gerðir eru samkvæmt lögnum megi kveða á um meginreglur um endurskoðun skattlagningar Norðuráls þannig að heildarskattbyrði þess á Íslandi haldist óbreytt. Ekkert sambærilegt ákvæði er í frumvarpinu.

IV. Samanburður á ákvæðum frumvarpsins við almennar skattareglur

1. Tekjuskattur, 1. tölul. 1. mgr. 6. gr.

Í frumvarpinu er lagt til að tekjuskattur verði 18% líkt og gildir gagnvart íslenskum fyrirtækjum. Tekjuskatthlutfallið geti þó tekið breytingum í samræmi við breytingar á almenna skatthlutfallinu en skatthlutfallið fyrir félagið verði þó aldrei hærra en 18% þrátt fyrir að íslenskum fyrirtækjum mundi verða gert að greiða skatt skv. hærra skatthlutfalli. Með öðrum orðum, sett er 18% þak á skatthlutfallið í frumvarpinu.

2. Rekstrartap, b-liður 1. tölul. 1. mgr. 6. gr.,

Í frumvarpinu er lagt til að félaginu verði heimilt að draga frá skattskyldum tekjum eftirstöðvar rekstrartapa frá síðustu níu almanaksárum, en geti tekið breytingum í samræmi við breytingar á almennum ákvæðum laga um tekjuskatt og eignarskatt. Íslensk fyrirtæki hafa heimild til að draga frá eftirstöðvar rekstrartapa frá síðustu 10 árum frá og með tekjuárinu 2004 en á tekjuárinu 2003 er þeim heimilt að draga frá eftirstöðvar rekstrartapa síðastliðinna 9 ára.

3. Undanþága frá eignarskatti, sbr. 1. mgr. 84. gr.

Skv. gildandi lögum er eignarskattur á atvinnurekstur hér á landi 0,6%, en í frumvarpinu er kveðið á um undanþágu umræddra fyrirtækja frá þessum skatti. Sambærilega undanþágu er að finna í lögnum um Norðurál.

4. Iðnaðarmálagjald og markaðsgjald.

Í lögum um iðnaðarmálagjald er kveðið á um iðnaðarmálagjald 0,008% skuli lagt á allan iðnað í landinu, en í frumvarpinu er kveðið á um undanþágu umræddra fyrirtækja frá þessum skatti. Sambærilega undanþágu er að finna í lögnum um Norðurál. Í lögum um útflutningsaðstoð, nr. 160/2002 er kveðið á um að 0,05% markaðsgjald skuli lagt á gjaldstofn til greiðslu tryggingagjalds eins og hann er skilgreindur í III. kafla laga nr. 113/1990, um tryggingagjald. Í frumvarpinu er kveðið á um undanþágu frá markaðsgjaldi með sama hætti og í lögnum um Norðurál.

5. Hlutfallsleg fyrning á kaupári og niðurlagsverð.

Í frumvarpinu er lagt til að félaginu verði heimilað að fyrna eignir á kaupári þeirra í hlutfalli við notkun á árinu. Samkvæmt 33. gr. laga nr. 75/1981 er reglan sú fyrir íslensk félög að þau fyrni eigna á kaupári miðað við heilt ár óháð því hvenær eignin var keypt á árinu. Þá er lagt til í frumvarpinu að félaginu verði heimilað að fyrna eignir sínar að fullu á söluári en íslensk félög mega ekki fyrna eignir á söluári, sbr. 34. gr. Þá er lagt til í frumvarpinu að félaginu verði heimilað að fyrna eignir sínar að fullu en íslenskum félögum er einungis heimilað að fyrna þangað til eftir stendur 10% af fyrningargrunni hennar. Að lokum er samið um fyrirframákveðna skiptingu á fyrningargrunni verksmiðjunnar, þ.e. í fasteignir, vélar og tæki o.s.frv., m.a. í ljósi þess hversu sértæka fjárfestingu um er að ræða. Sambærileg ákvæði er að finna í lögnum um Norðurál.

6. Stimpilgjöld

Í frumvarpinu er samið um að stimpilgjald af kaup- eða leigusamningum og fjárfestingarlánnum verði 0,15, en almennt stimpilgjald af slíkum skjölum er 1,5%. Þá eru lán til endurfjármögnunar undanþegin stimpilgjaldi og hlutabréf í félögum eigendanna einnig. Almennt stimpilgjald af hlutabréfum er 0,5%. Sambærileg ákvæði er að finna í lögnum um Norðurál.

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10

150 REYKJAVÍK

Tilv. yðar

Tilv. vor 98.11

Dags. 07.02.2003

Varðar: **Umsögn Landsvirkjunar um frumvarp til laga um álverksmiðju í Reyðarfirði, 509. mál**

Vísað er til bréfs, dags. 4. febrúar sl., þar sem óskað er umsagnar Landsvirkjunar um frumvarp til laga um álverksmiðju á Reyðarfirði, 509 mál. Sérstaklega er óskað umsagnar um efnahagsleg og skattaleg áhrif frumvarpsins.

Landsvirkjun gerir ekki athugasemdir við ofangreint frumvarp.

Með ofangreindu bréfi fylgja jafnframt spurningar í sex liðum frá Ögmundi Jónassyni, alþingismanni sem lúta fremur að þegar samþykktum heimildarlögum um Kárahnjúkavirkjun en frumvarpi því sem óskað er umsagnar um. Landsvirkjun er engu að síður ljúft að svara þessum spurningum að svo miklu leyti sem það er hægt.

Spurning 1

Landsvirkjun [metur] 10-18% líkur á að byggingarkostnaður Kárahnjúkavirkjunar fari allt að 10% fram úr áætlun og 4-5% líkur á að hann fari 10-20% fram úr áætlun. Spurt er:

Hver er líkindadreifingin í heild, þ.e. hverjar eru líkurnar á frávikum +/- 100% upp og niður? Í svarinu séu líkindi tilgreind í bilum, þ.e. líkur allt að 10% fráviki o.s.frv.

Á hvaða reynslutölum byggir þessi líkindadreifing? Í svarinu séu talin upp þau verkefni sem dreifingin miðast við.

Hversu stór eru þessi verkefni samanborið við Kárahnjúkavirkjun? Í svarinu sé stærð tilgreind í krónum á verðlagi 2002, sem hlutfall af stærð Kárahnjúkavirkjunar.

Á hvaða öðrum þáttum en reynslutölum byggir líkindadreifingin?

Landsvirkjun hefur notið aðstoðar fyrirtækisins Ráðgjöf og efnahagsspár til þess að gera líkindafræðilega útreikninga á ýmsum þáttum er lúta að mati á arðemi orkusölu til Fjarðaáls á Reyðarfirði. Í umræðum í borgarstjórn Reykjavíkur var fjallað um stofnkostnað og er líklegt að þingmaðurinn sé að vísa í umræður á þeim vettvangi, enda hefur Landsvirkjun ekki gefið yfirlýsingar opinberlega um líkindadreifingu á stofnkostnaði.

Fullyrðing þingmannsins er röng að nokkru leyti enda er eingöngu vísað í Kárahnjúkavirkjun. Það er hins vegar nauðsynlegt að hafa í huga að stofnkostnaður Landsvirkjunar felst í meiru en byggingarkostnaði Kárahnjúkavirkjunar. Einnig er um að ræða flutningslínur og spennuvirki. Það er þessi heildarkostnaður sem skiptir máli í arðsemisreikningum Landsvirkjunar. Hér eftir er vísað til þessa heildarkostnaðar sem stofnkostnaðar vegna Kárahnjúkavirkjunar og tengdra mannvirkja eða einfaldlega stofnkostnaðar.

Í stofnkostnaðaráætlunum og þar með útreikningum Landsvirkjunar er varúðarálag sem nemur 14% af áætluðum stofnkostnaði vegna Kárahnjúkavirkjunar og tengdra mannvirkja. Hermireikningar Landsvirkjunar í þessu tilliti varða líkindi á því að stofnkostnaður að viðbættu viðkomandi varúðarálagi verði tilteknu hlutfalli meiri en gert er ráð fyrir í grunnforsendum. Þegar sagt er að tilteknar líkur séu á að áætlaður stofnkostnaður fari a.m.k. 10% fram úr áætlun þá þýðir það í raun 10% að viðbættum 14% eða u.þ.b. 24%. Á þetta einnig við svörin hér að neðan.

Varðandi umrædda fullyrðingu er því hið rétta að metnar hafa verið 15-18% líkur á að stofnkostnaður vegna Kárahnjúkavirkjunar og tengdra mannvirkja fari að minnsta kosti 10% fram úr áætlun. Þá hafa verið metnar 4-5% líkur á að stofnkostnaður fari a.m.k. 20% fram úr áætlun.

Landsvirkjun hefur mjög góða reynslu af virkjunarframkvæmdum hérlendis og hefur tekist að ljúka virkjunarframkvæmdum á síðustu árum á áætlun hvað varðar bæði stofnkostnað og tíma. Þessi verkefni eru að sönnu nokkuð minni en Kárahnjúkavirkjun. Aðferðafræði Landsvirkjunar varðandi hönnun, útboð og eftirlit er traust og fyrirtækið hefur aflað sér ráðgjafar frá hæfustu aðilum, bæði innlendum og erlendum. Undirbúningur Kárahnjúkavirkjunar hefur verið sérlega vandaður og því er engin ástæða til að gera ráð fyrir að Kárahnjúkavirkjun sé líklegri til að fara fram úr áætlun en þær virkjanir sem Landsvirkjun hefur þegar reist.

Hvað áhrærir líkur á +/-100% frávikum, þ.e. að stofnkostnaður verði allt frá því að vera enginn í það að tvöfaldast frá áætlun þá er spurt um óeðlilega vítt bil. Miklar líkur eru á tiltölulega litlum frávikum en auga leið gefur að engar líkur eru á því að stofnkostnaður verði enginn. Þannig er t.d. forsenda í hermireikningum að magnþáttur stofnkostnaðar verði aldrei minni en sem svarar til áætlaðs stofnkostnaðar án ofangreinds varúðarálags.

Við hermireikningana eru notuð tvö hermilíkön sem m.a. eru byggð á hagamælingum fyrir tímabilið 1966-1998 og 1963-2001. Fyrra líkanið hefur verið notað við samskonar útreikninga um nokkurra ára skeið en hið síðara hefur nýverið verið smíðað í þeim tilgangi að bera niðurstöður þess saman við niðurstöður eldra líkansins. Ástæðan er einkum hugmyndir um að samhengi álverðs og gengis gjaldmiðla kunnir að hafa breyst sl. áratug. Skýringa slíkra breytinga gæti verið að leita í auknu framboði áls frá fyrrum Sovétríkjunum. Samanburður á niðurstöðum líkananna leiðir í ljós að nýrra líkanið metur mun minni líkur á stórum verðbreytingum áls. Vegna innbyrðis samhengis hagstærða endurspeglast sá munur einnig að takmörkuðu leiti í breytileika annarra hagstærða svo sem raungengis. Við framsetningu á niðurstöðum hermireikninganna hefur verið farin sú að birta niðurstöður beggja líkananna í formi líkindabils. Þau atriði sem hafa áhrif á stofnkostnað eru frávik í magni fjárfestingar og frávik raungengis. Samkvæmt líkindadreifingu ráðgjafa Landsvirkjunar eru mestu mögulegu frávik frá áætluðum stofnkostnaði rösklega 48% hækkun og tæplega 27% lækkun samkvæmt eldra líkani en bilið

þrengist nokkuð við notkun á nýrra líkaninu og verður tæplega 41% hækkun og tæplega 25% lækkun.

Spurning 2

Áætlað er að álverð sé 1564 USD/tonn við upphaf orkusölu. Hver er líkindadreifingin í heild, greint með sama hætti og í (1) [spurningu 1]?

Spurt er um líkindadreifingu álverðs fyrir eitt tiltekið ár en slíkt hefur ekki meginþýðingu í arðsemisathugunum Landsvirkjunar. Fyrirtækið reiknar arðsemi út frá langtímasjónarmiðum og er vel meðvitað um sveiflur sem geta verið á verði áls frá ári til árs. Fyrirtækið notar nú þegar tæki á fjármálamarkaði til að verja sig gagnvart álverðsáhattu til skemmri tíma og mun auka þá starfsemi ef af samningum við Alcoa verður. Það er augljóst að mun meiri óvissa ríkir um álverð eins tiltekins árs í framtíðinni en meðaltalverð tiltekins framtíðartímabils.

Mestu frávik frá álverðsforsendu árið 2007 eru um 158% hækkun og tæplega 64% lækkun samkvæmt eldra líkani. Ef litið er til nýrra líkansins þá sýnir niðurstaðan að mestu frávik eru tæplega 82% hækkun og tæplega 54% lækkun. Rétt er einnig að nefna að taldar eru um 14,5-21,2% líkur á að álverð árið 2007 verði allt að 10% lægra en samkvæmt grunnforsendu en um 10-16,9% líkur á því að það verði 10% hærra.

Spurning 3

Hvaða fjármunum hefur þegar verið varið til undirbúnings og framkvæmda vegna Kárahnjúkavirkjunar? Í svarinu séu tölur tilgreindar uppreiknaðar miðað við þá ávöxtunarkröfu sem Landsvirkjun notar. Tölur séu sundurliðaðar eftir verkþáttum.

Landsvirkjun hefur þegar varið um 2.700 m.kr. til undirbúnings og framkvæmda vegna Kárahnjúkavirkunar á verðlagi í árslok 2002. Þar af eru um 400 m.kr. vegna undirbúningsframkvæmda við vegalagnir og brúargerð sem ráðist var í á haustmánuðum 2002. Ekki verður séð ástæða þess að farið er fram á að þessar fjárhæðir verði hækkaðar með ávöxtunarkröfu Landsvirkjunar enda er það til þess eins fallið að flækja umræðuna. Undirbúningskostnaður er innifalinn í stofnkostnaðaráætlunum fyrirtækisins og kemur með þeim hætti inn í arðsemisathuganir.

Spurning 4

Samkvæmt matsskýrslu Sumitomo Mitsui Banking Corporation, sem kom út í september 2001 er stofnkostnaður Kárahnjúkavirkjunar og tengdra virkjana áætlaður 1.200 milljónir USD. Í skýrslunni er tiltekið að miðað sé við gengið 85 ISK/USD. Í ársskýrslu Landsvirkjunar fyrir árið 2001, er kostnaður áætlaður 118 milljarðar króna. Borgarhagfræðingur hefur svarað fyrirspurn borgarfulltrúa um þetta mál og verður að gera ráð fyrir að hann hafi leitað upplýsinga hjá Landsvirkjun vegna þess. Í svarinu er því haldið fram að Sumitomo Mitsui hafi miðað við gengið 100 ISK/USD, en ekki 85, eins og bankinn þó tiltekur, og þetta skýri mismuninn. Þessi skýring virðist ekki trúverðug. Hver er raunveruleg skýring á þessum mismun og hver hefði verið arðsemi verkefnisins hefði bankinn notast við rétta kostnaðartölu?

Landsvirkjun harmar viðvarandi misskilning varðandi þetta atriði. Það er rétt sem segir í ársskýrslu fyrir árið 2001 að stofnkostnaður við virkjunarframkvæmdir í tengslum við 390 þús. tonna álver Reyðaráls var áætlaður 118 milljarðar króna. Í þeim stofnkostnaðaráætlunum var

miðað við að kostnaður vegna erlendra aðfanga væri á genginu 85 ISK/USD eins og Sumitomo getur réttilega um í sinni skýrslu. Sumitomo flutti þennan kostað yfir í USD á þáverandi gengi sem var tæplega 100 kr. og notaði því stofnkostað að fjárhæð um 1.200 milljónir dollara í sínu líkani sem var í USD. Sumitomo sýndi aldrei stofnkostnað í krónum og því er ekki hægt að tala um villandi framsetningu. Á sama hátt er ástæðulaust að ræða um arðsemi verkefnisins “hefði bankinn notast við rétta kostnaðartölu”. Bankinn hafði allar upplýsingar og vann að mati Landsvirkjunar mikið og gott starf í þágu fyrirtæksins.

Spurning 5

Komi til einkavæðingar Landsvirkjunar er ljóst að ófullnægjandi arðsemi Kárahnjúkavirkjunar getur haft veruleg neikvæð áhrif á söluandvirði fyrirtækisins. Samkvæmt upplýsingum Stefáns Péturssonar, fjármálastjóra Landsvirkjunar, sem fram komu á Orkuþingi 2001, hefur fyrirtækið látið meta líklega vexti á lánsfé til Kárahnjúkavirkjunar ef ekki væri um bakábyrgð eiganda að ræða. Fram kom í máli Stefáns við þetta tækifæri, að án ábyrgða yrðu vextir svo háir að hann þyrði ekki að nefna töluna. Hver yrði vaxtaþrósentan á lánum til Kárahnjúkavirkjunar án ábyrgða Landsvirkjunar sjálfrar eða eiganda fyrirtækisins? (Með svari fylgi þær athuganir sem stuðst er við). Hvert er núvirði framkvæmdarinnar miðað við þessa vaxtaþrósentu? Ef Kárahnjúkavirkjun yrði seld árið 2013, hver væri þá arður af framkvæmdinni á núvirði í dag, þ.e. núvirt söluverð að frádregnum byggingarkostnaði, en viðbættum tekjum?

Á Orkuþingi 2001 flutti Stefán Pétursson ræðu um verkefnafjármögnun virkjana. Það er skýr greinarmunur á verkefnafjármögnun stakrar virkjunar annars vegar og hins vegar einkavæðingu Landsvirkjunar sem á og rekur fjölda virkjana, á og rekur meginflutningskerfi landsmanna og hefur auki þess mjög sterka stöðu á framleiðsluhlið raforkumarkaðarins. Erindi Stefáns gekk út á hið fyrnefnda. Fram kom í máli hans og raunar einnig fulltrúa Norræna fjárfestingarbankans á fundinum að engin vatnsaflsvirkjun hefur verið verkefnafjármögnuð á vesturlöndum án einhvers konar ábyrgðar eigenda. Ástæðan er sú að vatnaflsvirkjanir henta fremur illa fyrir fjármögnun af þessu tagi af ýmsum sökum.

Landsvirkjun treystir sér ekki til að leggja mat á hver verður ávöxtunarkrafa hugsanlegra fjárfesta sem kunna að vilja fjárfesta í Kárahnjúkavirkjun á árinu 2013. Fyrirtækið tekur sínar fjárfestingarákvarðanir á grundvelli þeirra laga og reglna sem eigendur búa fyrirtækinu. Eigendur hafa þegar samþykkt að í Kárahnjúkavirkjun verði ráðist með þeirri eigendaábyrgð sem kveðið er á um í lögum um fyrirtækið.

Virðingarfyllst

Örn Marinósson
staðgengill forstjóra

Ránargata 18
101 Reykjavík
Sími: 552 5242
Fax: 562 5242
Netfang: landvernd@landvernd.is
Veffang: www.landvernd.is

LANDVERND

Alþingi
Erindi nr. P 128/1003
komudagur 14.2.2003

Iðnaðarnefnd Alþingis

150 Reykjavík

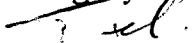
13. febrúar 2003

Efni: Umfjöllun um álver í Reyðarfirði

Ágætu alþingismenn

Ég sendi hér grein um losun efna frá áformuðu álveri Alcoa í Reyðarfirði. Þessi grein birtist nýlega á heimasíðu Landverndar. Í greininni koma fram ábendingar og spurningar sem ég tel að geti verið gagnlegar í tengslum við núverandi umfjöllun iðnaðarnefndar um þetta áformaða álver.

Virðingarfyllst,

Tryggvi Felixson
framkvæmdastjóri Landverndar

– ALCOA –

Stórir strompar og 6.000 tonn af brennisteinssýru.

Miklar umræður hafa farið fram um fyrirhugaðar virkjunarframkvæmdir á Austurlandi. Íslendingum er landið kært og deilur hafa verið uppi um hvort Kárahnjúkavirkun sé réttlæt看leg. Bæði hefur verið deilt um efnahagslegan ávinning og umhverfislegan fórnarkostnað. Svo umdeild eru virkjunaráformin að það er engu líkara en menn hafi gleymt því að einnig stendur til að byggja eitt af stærri álverum í Evrópu með tilheyrandi mengun.

Flestir halda eflaust að umhverfisyfirvöld reyni að tryggja það að fyrirtæki haldi mengun sinni í lágmarki. Því miður er það ekki algilt. Hollustuvernd ríkisins lagði til að Hydro fengi hærra losunarheimild en greint var frá í mati á umhverfisáhrifum. Menn geta spurt sig hvort slíkt samræmist markmiði laga um hollustuhætti og mengunarvarnir, sem er; „*að búa landsmönnum heilnæm lifsskilyrði og vernda þau gildi sem felast í heilnæmu og ómenguðu umhverfi.*“ Einnig má velta því fyrir sér hvort einu af markmiðum laga um mat á umhverfisáhrifum; „... *að kynna fyrir almenningi umhverfisáhrif framkvæmdar ...*“ verði náð þegar leyfisveitendur taka ekki mið af því sem fram kemur í matsskýrslum.

Forsagan.

Í fyrstu stóð til að Norsk Hydro myndi byggja 420.000 tonna álver í tveim áföngum. Þegar umhverfismat Hydro var langt á veg komið ákváðu menn að bæta við rafskautaverksmiðju. Rafskautaverksmiðjan kom frekar seint inn í myndina og var umfjöllun um hana í skýrslu um mat á umhverfisáhrifum ábótavant. Eins og fram kom á bls. 111 í úrskurði Skipulagsstofnunar:

„Skipulagsstofnun telur hins vegar að umfjöllun um rafskautaverksmiðju og áhrif hennar í matsskýrslu Reyðaráls hf hefði mátt vera ítarlegri, ...“

Þrátt fyrir hæpna umfjöllun Reyðaráls um rafskautaverksmiðju var fallist á byggingu hennar. En það varð þó til þess að úrskurðurinn var skilyrtur þannig:

„Ekki verði búseta innan skilgreinds þynningarsvæðis álvers og rafskautaverksmiðju eftir að rekstur hefst.“

Þess má geta að rafskautaverksmiðja Hydro hefði verið sú fyrsta sinnar tegundar á Íslandi. Rafskautaverksmiðjan hefði valdið mun meiri loftmengun en sjálft álverið, eða eins og sagði á bls. 111 í úrskurði Skipulagsstofnunar:

„Athugun Skipulagsstofnunar hefur leitt í ljós að starfsemi rafskautaverksmiðju muni valda allt að fjórum sinnum meiri útblæstri brennisteinsdíoxíðs og tæplega 100 sinnum meiri útblæstri PAH-efna en starfsemi álvers ein og sér.“

Þegar fram kom að Alcoa myndi ekki byggja rafskautaverksmiðju glöddust margir enda fyrirsjáanlegt að verulega myndi draga úr loftmengun. En þegar starfsleyfistillögur Hollustuverndar ríkisins fyrir álver Alcoa lágu fyrir gátu hinir sömu hætt að gleðjast. Menn, sem höfðu gert sér vonir um að með minna álveri og án rafskautaverksmiðju myndu loftgæði batna til muna, höfðu rangt fyrir sér.

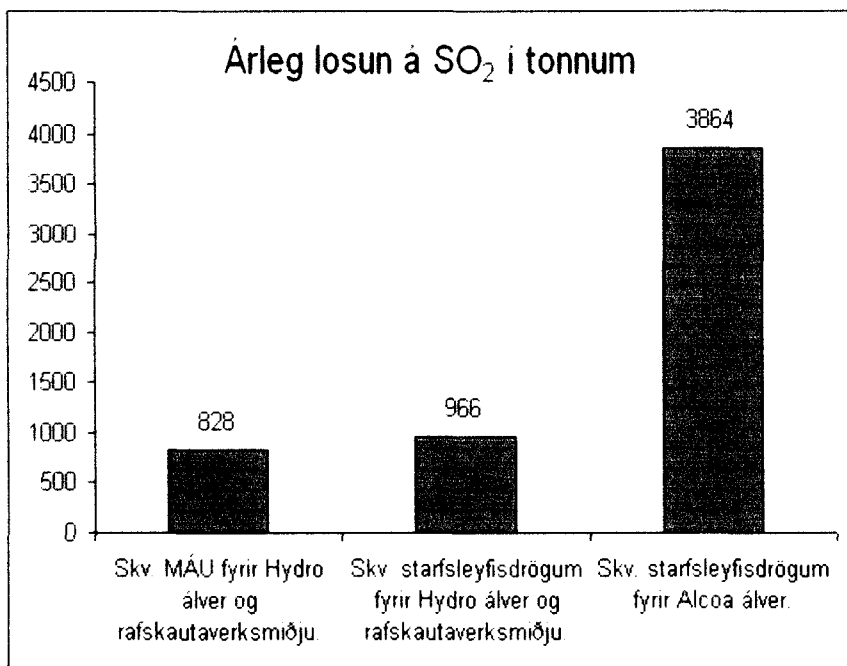
Minna álver – sambærileg skerðing loftgæða.

Í samanburðarskýrslu Alcoa, þar sem álver þeirra var borið saman við álver Hydro, var í raun lítið fjallað um mengunarvarnir. Rauði þráðurinn í umfjöllun um loftmengun var á þessa leið: *Við lofum að menga ekki meira en búið var að samþykkja að Hydro mætti menga.* Á grundvelli þessa loforðs ákvað Skipulagsstofnun að ekki þyrfti að fara fram sérstakt mat á umhverfisáhrifum fyrir álverið. Skipulagsstofnun var búin að úrskurða að álver Hydro myndi ekki hafa í för með sér *umtalsverð umhverfisáhrif* og þar með getur Alcoa, skv. loforði sínu, ekki heldur valdið *umtalsverðum umhverfisáhrifum.*

Vonbrigðin felast í því að skv. starfsleyfistillögum Hollustuverndar ríkisins mun fjórðungi minna álver og fráfall rafskautaverksmiðju ekki hafa í för með sér verulega bætt loftgæði, eins og ætla mætti. Komið verður í veg fyrir slíkan munað með minni hreinsun á útblæstri. Útlit er fyrir að Alcoa muni blása út 4 sinnum meira af SO₂ en ráðgert var að Hydro myndi gera.

Til þess að þau tæplega 6 þúsund tonn af brennisteinssýru (3.900 tonn af SO₂) sem Alcoa mun færa Austfirðingum skerði loftgæði ekki meira en góðu hófi gegnir er áætlað að reisa tvo 78 metra háa skorsteina. Í Noregi og Svíþjóð er álverum ekki heimilað að nota „Alcoa lausnir“ þar sem ár þeirra og vötn eru viðkvæm fyrir súru regni. Þar þurfa menn að nota vothreinsibúnað til þess að tryggja góð loftgæði og koma í veg fyrir súrt regn. Hér á landi virðast stórir strompar fullnægja kröfum umhverfisyrvalda.

Í tillögu Hollustuverndar ríkisins að starfsleyfi fyrir Hydro álverið var lagt til að fyrirtækinu yrði heimilt að losa 966 tonn af SO₂. Í matsskýrslu var talað um losun á 828 tonnum. Hvorki voru færð rök fyrir þessum liðlegheitum stofnunarinnar í tillögunni né heldur í greinargerð sem henni fylgdi. Þar sem álver Alcoa fór ekki í mat á umhverfisáhrifum eru upplýsingar um tæknilega getu þess til mengunarvarna ekki jafn aðgengilegar almenningi og æskilegt væri. Af þessum sökum verður því ekki svarað hér hvort Alcoa þurfi að gera sitt besta til þess að fara ekki yfir sett losunarmörk eða hvort þeim hafi verið veitt sambærilegt svigrúm og lagt var til fyrir Hydro álverið á sínum tíma.

Á myndinni sést að skv. tillögu Hollustuverndar ríkisins að starfsleyfi fyrir Hydro átti að heimila 17% meiri losun á SO₂ en gefið var upp í matsskýrslu. Leyfileg losun á SO₂ fyrir álver Alcoa verður fjórum sinnum meiri en leyfileg losun frá Hydro álverinu átti að vera. Þessari aukningu verður mætt með 78 metra háum strompum.

Ekkert er svo með öllu illt ...

Það er ekki svo að yfirtaka Alcoa boði bara slæmar fréttir. Rétt er að benda á að þar sem Alcoa mun ekki byggja rafskautaverksmiðju losna Reyðfirðingar við u.þ.b. 2 tonn af PAH efnum (tjörufeni) sem Hydro hugðist blása út í loftið. Ársframleiðsla Alcoa álversins verður um fjórðungi minni en framleiðsla áður fyrirhugaðs álvers og dregur úr útblæstri koldíoxíðs sem því nemur. Þá mun Alcoa ekki urða kerbrot við álverið heldur flytja þau til endurvinnslu erlendis. Þennan möguleika ættu hin álverin í landinu að kanna í stað þess að urða úrgang sinn í flæðigryfjum eins og gert hefur verið til þessa.

Á heimasíðu sinni telur Alcoa sér til tekna að án vothreinsibúnaðar verði engin fráveita til sjávar. Um hvort þetta sé jákvætt eða neikvætt má þó deila. Brennisteinssýra getur ekki mengað sjóinn frekar en súrefni getur mengað andrúmsloftið. Því væri mun skárri kostur að veita 6.000 tonnum af brennisteinssýru í sjóinn en að blása henni út í loftið. Ætla má að með uppsetningu vothreinsivirkis myndu tæplega 20 kg af PAH efnum fara til sjávar með hreinsivatninu. Afar ólíklegt er að slíkt myndi valda umtalsverðri mengun enda stóð til að Hydro myndi veita 25 kg af PAH-i í sjóinn. Slíkt var ekki talið hafa í för með sér „*umtalsverð umhverfisáhrif*“ sbr. úrskurð Skipulagsstofnunar.

*Bergur Sigurðsson,
umhverfisefnafræðingur.*

Alþingi
Erindi nr. Þ 128/1021
komudagur 13. 2. 2003

Iðnaðarnefnd.
Hr. Hjálmar Árnason, formaður.

Reykjavík, 13. febrúar 2003

Með vísan til bréfs yðar frá 29. janúar sl. sendist yður hér með umsögn meiri hluta efnahags- og viðskiptanefndar um frumvarp til laga um álverksmiðju í Reyðarfirði, 509. mál.

Virðingarfyllt,
fyrir hönd meiri hluta efnahags- og viðskiptanefndar

Ágúst Geir Agústsson,
nefndarritari.

Hjálagt:
Minnisblað fjármálaráðuneytisins og iðnaðar- og viðskiptaráðuneytisins.

EFNAHAGS- OG VIÐSKIPTANEFND

**Umsögn meiri hluta efnahags- og viðskiptanefndar
um frumvarp til laga um heimild til samninga um
álverksmiðju í Reyðarfirði, 509. mál.**

Nefndin hefur að beiðni iðnaðarnefndar fjallað um málið og fengið á sinn fund Kristján Skarphéðinsson og Guðjón Axel Guðjónsson frá iðnaðar- og viðskiptaráðuneyti, Bolla Þór Bollason, Benedikt Þór Valsson og Erlu Pétursdóttur frá fjármálaráðuneytinu, Friðrik Mát Baldursson fyrir hönd eigendaneftndar, Stefán Pétursson, Agnar Olsen, Garðar Ingvarsson og Jón Sveinsson frá Landsvirkjun, Þórð Skúlason frá Sambandi íslenskra sveitarfélaga, Tryggva Þór Herbertsson frá Hagfræðistofnun HÍ, Eirík B. Björgvinsson, sveitarstjóra Austur-Héraðs, Jónas Þ. Jóhannsson, sveitarstjóra Norður-Héraðs, Bjarna Björgvinsson hdl., Guðmund Bjarnason sveitarstjóra Fjarðabyggðar, Kristin Bjarnason fyrir hönd Fljótaldshrepps, Svein Aðalsteinsson viðskiptfræðing, Þorstein Siglaugsson hagfræðing, Sigurð Jóhannesson hagfræðing, Indriða Þorláksson ríkisskattstjóra, Ingimund Friðriksson, Mát Guðmundsson og Þórarin G. Pétursson frá Seðlabanka Íslands, Ólaf Darra Andrason frá ASÍ, Hannes Sigurðsson frá Samtökum atvinnulífsins og Jón Steindór Valdimarsson frá Samtökum iðnaðarins.

Þá bást nefndinni skriflegar umsagnir um málið frá Samtökum atvinnulífsins og samtökum iðnaðarins, Alþýðusambandi Íslands, ríkisskattstjóra, Sambandi íslenskra tryggingafélaga og Landsvirkjun.

Fyrirhugaðar stóriðjuframkvæmdir eru mjög umfangsmiklar. Fjárfestingin er að öllum líkindum sú mesta í sögu þjóðarinnar, en sé hún hins vegar skoðuð sem hlutfall af landsframleiðslu er hún svipuð og bygging Búrfellsvirkjunar og álversins í Straumsvík var á sjöunda áratug síðustu aldar. Meiri hluti efnahags- og viðskiptanefndar hefur í umfjöllun sinni einkum reynt að leggja mat á tvo þætti fyrirhugaðra álversframkvæmda, í fyrsta lagi efnahagsleg áhrif til lengri og skemmri tíma og í annan stað þá skattalegu umgjörð sem fjárfestingunni er búin. Varðandi hin efnahagslegu áhrif er nauðsynlegt að gera greinarmun á skammtímaáhrifum sem verða á framkvæmdatímanum og hins vegar langtímaáhrifum sem skila sér inn í efnahagskerfið eftir að framkvæmdunum lýkur.

Skammtímaáhrif.

Efnahagsskrifstofa fjármálaráðuneytisins hefur lagt mat á þjóðhagsleg áhrif fjárfestinga í virkjun og byggingu álvers í Reyðarfirði. Í matinu kemur fram að áætlaður stofnkostnaður fjárfestingar í Kárahnjúkavirkjun og álverksmiðju Alcoa á Reyðarfirði nemi um 165 milljörðum kr. Er áætlað að byggingu verksmiðjunnar ljúki árið 2007 en full afköst náist árið 2008. Fjárfesting vegna þessara framkvæmda nær hámarki árin 2005 og 2006 og þá fellur til meira en helmingur heildarstofnkostnaðar. Sé þessi fjárfesting borin saman við aðstæður sem yrðu á þessum tíma án álvers – og virkjanaframkvæmda (grunnðæmi) kemur í ljós að heildarfjárfesting í þjóðarbúskapnum verður rúmlega 30% meiri á framkvæmdatímanum 2003–2006 og nálægt 50% meiri 2005–2006.

Efnahagsskrifstofa fjármálaráðuneytisins hefur einnig metið árlega mannaflapörf vegna framkvæmdanna. Nemur hún 1.250 ársverkum að jafnaði á tímabilinu 2003–2006 sem er um 0,8% af áætluðum mannafla á vinnumarkaði. Auk þess verða óbein áhrif á vinnumarkaðinn, en talið er að framkvæmdirnar leiði til fjölgunar starfa sem nemur 800–900 manns umfram grunnðæmið á þessu tímabili. Ljóst er að vinnuafllspörfin verður langmest á árunum 2005 og 2006 og áætlað t.d. Seðlabankinn að þá komi til 2/3 af heildarvinnuafllspörf. Mest verður vinnuafllspörfin á fyrri hluta ársins 2006 ef áætlanir ganga eftir. Strax árið þar á eftir mun draga mjög hratt úr henni og hún mun hverfa í ársbyrjun 2008. Efnahagsskrifstofa

fjármálaráðuneytisins áætlað um fjórðungur vinnuafis á framkvæmdatíma komi frá útlöndum og að um 85% tekna þeirra starfsmanna sé varið erlendis.

Enginn vafi er á því að á framkvæmdatímanum mun reyna á hagstjórn hér á landi. Kosturinn er hins vegar sá að þetta ástand er fyrirsjáanlegt og því hægt að undirbúa eðlilegar mótvægisáðgerðir. Þær áðgerðir munu koma fram á sviði ríkisfjármála, peningamála og gengismála.

Það skal undirstrikað að ávallt er mikil óvissa um efnahagsframvindu þegar horft er jafnlangt fram í tímann og hér. Að sama skapi ríkir óvissa um til hvaða hagstjórnarviðbragða rétt sé að grípa á hverjum tíma. Því er óráðlegt að nefna hlutfallstölur um vaxtastig eða gengisstig. Það mun ráðast af þeirri framvindu sem verður og stöðu sem þjóðarbúið er í að öðru leyti.

Ljóst er hins vegar að hlutfallsleg hækkun raungengis, líkt og sú sem nú hefur orðið dregur mjög úr þörf á því að beita peningamálaáðgerðum eða áðgerðum til þess að draga úr opinberri fjárfestingu. Það verður ráðið af mati efnahagsskrifstofu fjármálaráðuneytisins og Seðlabankans að unnt sé að bregðast við þessum áhrifum á fullnægjandi hátt með því að beita hefðbundnum hagstjórnaraðgerðum. Hér ber líka að hafa í huga að talsverður slaki hefur nú myndast í þjóðarbúskapnum og atvinnuleysi aukist. Eftirspurnarspennan sem fjárfestingin mun valda verður fyrir þess hluta sakir minni.

Langtímaáhrif.

Áætluð framleiðslugeta hins nýja álvers er 322 þús. tonn eins og áður hefur komið fram. Þegar það hefur verið tekið í notkun eykst álframleiðsla á Íslandi um ríflega 120% frá því sem hún var í fyrra. Mikilvægi áls sem útflutningsvöru eykst því verulega. Seðlabankinn bendir á að í fyrra var álútflutningur um 19% af heildarvöruútflutningi okkar, en útflutningur sjávarafurða til samanburðar um 62%. Þegar framleiðsla í álveri Alcoa verður hafin að fullu undir lok ársins 2007 eða á árinu 2008, og til grundvallar er lagt til óbreytt álverð eins og það var í fyrra, verður hlutfall áls í vöruútflutningi um 30%, en vægi sjávarafurða verður þá komið niður fyrir helming. Gert er ráð fyrir að rúmlega 500 störf skapist í álveri Alcoa í Reyðarfirði eftir að það hefur rekstur.

Undanfarin ár hefur útflutningur áls numið 5% af vergri landsframleiðslu. Þegar álver Alcoa í Reyðarfirði tekur að fullu til starfa er áætlað að álútflutningur verði orðinn rúmlega 10% af landsframleiðslu eða helmingi hærra hlutfall en nú er.

Þótt erlend staða þjóðarbúsins verði um 15% lakari sem hlutfall af landsframleiðslu við lok framkvæmda bendir efnahagsskrifstofa fjármálaráðuneytisins á að aukinn álútflutningur skapar forsendur til þess að erlendar skuldir lækki. Aukinn útflutningur áls mun þannig hafa jákvæð áhrif á viðskiptajöfnuð við útlönd, enda verður útflutningur þjóðarbúsins 10–14% meiri næstu tvo áratuginna eftir að framkvæmdum lýkur.

Hagvöxtur mun aukast verulega á framkvæmdatíma en jafnframt er gert ráð fyrir meiri hagvexti að framkvæmdum loknum en orðið hefði án framkvæmda.

Skattamál.

Í umfjöllun nefndarinnar var farið ítarlega yfir skattalegt umhverfi álversins í Reyðarfirði. Í öllum megin atriðum svipar skattaákvæðum frumvarpsins til skattareglna sem gilda og lögfestar eru um Norðurál á Grundartanga. Hjalagt fylgir með minnisblað sem tekið hefur verið saman af viðskiptaráðuneytinu og fjármálaráðuneytinu þar sem getur að líta samanburð á skattalegu umhverfi. Er hér vísað til þess um hina efnislegu umfjöllun.

Lokaorð.

Fjárfesting vegna álversins í Reyðarfirði og uppbygging Kárahnjúkavirkjunar er afrakstur af löngu ferli. Það er ljóst að hér er um að ræða gríðarlega fjárfestingu sem hefur áhrif til skamms

tíma litið á hið efnahagslega umhverfi og við því þarf að bregðast. Ljóst er hins vegar að það er vel gerlegt með þeim hagstjórnartækjum sem við höfum. Langtímaáhrifin munu fyrst og fremst koma fram í meiri útflutningi, aukinni landsframleiðslu og arðsemi af fjárfestingu í virkjunum, auk áhrifa á byggðapróun á Austurlandi. Að öllu samanlögðu er augljóst að fjárfestingar þessar eru efnahagslífi okkar mjög til framdráttar, jafnt til lengri tíma sem skemmri.

13. febrúar 2003

Einar K. Guðfinnsson, formaður.

Árni R. Árnason.

Hjálmar Árnason.

Páll Magnússon.

Pétur Blöndal.

Guðjón Guðmundsson.

Alþingi, efnahags- og
viðskiptanefnd
Ágúst Geir Ágústsson
Austurstræti 8
150 REYKJAVÍK

DAGSETNING
Reykjavík 6. febrúar 2003

TILVÍSUN
2003020030

Alþingi
Erindi nr. Þ 128/931
komudagur 7.2.2003

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um heimild til samninga um álverksmiðju í Reyðarfirði

Vísað er til bréfs hv. Efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis, dags. 3. febrúar sl., þar sem óskað var umsagnar embættisins um ofangreint frumvarp. Í bréfin nefndarinnar kemur fram að sérstaklega sé óskað umsagnar um efnahagsleg og skattaleg áhrif frumvarpsins.

Embættið hefur sérstaklega skoðað efni 6. gr. frumvarpsins, en ákvæði þess lýtur að skattlagningu. Er þar gert ráð fyrir nokkrum frávikum frá almennum reglum skattalaga. Frá sjónarhóli skattframkvæmdar má almennt segja að óæskilegt sé að láta sérreglur gilda um tiltekna skattaðila, en með hliðsjón af því hvernig mál þetta er vaxið þykir ekki ástæða til að gera það að sérstöku umfjöllunarefni að öðru leyti. Ríkisskattstjóri vill leyfa sér að minnast á smávægilega ónákvæmni í texta 6. gr. út frá reglum skattaréttar. Af frumvarpinu má ráða að "félagið" þ.e. Fjarðarál sf. muni ekki bera sjálfstæða skattaðild. Í því felst að hin objektíva skattskylda hvílir á sameigendunum. Í skattalegu tilliti ber því sameignarfélagið ekki skyldurnar eða á réttindin heldur eru það eigendurnir sem eins og fyrr segir bera hina objektívu skattskyldu. Því hefði verið réttara í b-lið ákvæðisins að kveða á um að "Heimilt er að draga frá ..." í stað þess að segja "Félaginu skal heimilt..." eins og segir í ákvæðinu. "Félagið" eins og fyrr segir ber ekki objektíva skattskyldu og það eru því eigendur þess sem gera upp til skatts, það er þeirra að gefa upp hreinan hagnað sameignarfélagsins til skatts. Þá vill ríkisskattstjóri jafnframt benda á að hugtakið "Fastafjármunir" sem nefnt er í c-lið 6. gr. er ekki notað í lögum nr. 75/1981, um tekjuskatt og eignarskatt. Þau lög nota hugtakið "varanlegir rekstrarfjármunir" við skilgreiningu á fyrnanlegum eignum sbr. ákvæði 32. gr. laga nr. 75/1981, um tekjuskatt og eignarskatt. Þá er í nefndum c-lið nefndir "fastafjármunir, sem að öðru leyti er aflað vegna viðhalds eða endurbóta á álverksmiðju, skulu flokkaðir í samræmi við 32. og 38. gr. laga nr. 75/1981". Í þessu sambandi myndi það tæpast geta talist rétt hugtakanotkun í þessu samhengi að tala um eignir sem aflað er vegna viðhalds, því kostnaður vegna viðhalds er ávallt færður til gjalda, nema um sé að ræða kostnað sem telja verði sem endurbætur, en þær eru þá færðar til eignar. Viðhald er þannig ekki eignfært og því ekki fyrnanleg eign samkvæmt lögum nr. 75/1981, um tekjuskatt og eignarskatt. Að lokum vill ríkisskattstjóri benda á að ekki hefði verið óeðlilegt í 10. tölul. 6. gr. að vísa jafnframt í A-lið 2. gr., 6. tölul. 5. gr., sbr. og 4. mgr. 9. gr. laga nr. 45/1987, um staðgreiðslu opinberra gjalda, en skattur af arðgreiðslum til aðila með takmarkaða skattskyldu hér á landi er innt af hendi samkvæmt síðastnefndum lögum og telst sú staðgreiðsla fullnaðargreiðsla skatta af

þeim tekjum án þess að til frekari ákvörðunar eða álagningar þurfi að koma.

Að öðru leyti telur ríkisskattstjóir ekki ástæðu til frekari umfjöllunar um frumvarp þetta.

Virðingarfyllst
f. h. ríkisskattstjóra

Bragi Gunnarsson

Indriði H Þorláksson

Alþingi
Erindi nr. Þ 128/1283
komudagur 24. 2. 2003

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
b.t. Ágúst G. Ágústssonar
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík 24. febrúar 2003

Sam 052/2003 PS/sp

Tilv.: 215,0

Efni: Frumvarp til laga um álverksmiðju í Reyðarfirði

Á fundi stjórnar Sambands íslenskra sveitarfélaga 21. febrúar, var lagt fram bréf efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis, dags. 3. febrúar 2003, þar sem óskað er umsagnar um frumvarp til laga um álverksmiðju í Reyðarfirði, 509. mál.

Samþykkt var með sjö atkvæðum að gera ekki athugasemdir við frumvarpið. Á móti voru Árni Þór Sigurðsson, Steinunn Valdís Óskarsdóttir og Sigrún Jónsdóttir. Lárus G. Valdimarsson sat hjá við afgreiðslu málsins.

Virðingarfyllt
SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Þórður Skúlason
framkvæmdastjóri

SAMBAND ÍSLENSKRA TRYGGINGAFÉLAGA

Association of Icelandic Insurance Companies

Alþingi
Erindi nr. P 128/946
S/26 *komudagur 7. 2. 2003*

Suðurlandsbraut 6
108 Reykjavík
Sími/Tel.: +354-568 1612
Bréfsími/Fax: +354-568 9664

Alþingi,
efnahags- og viðskiptanefnd,
nefndasvið Alþingis,
Austurstræti 8-10,
150 Reykjavík

7. febrúar 2003

Efni: **Lagafrumvarp um heimild til samninga um álverksmiðju í Reyðarfirði, 509. mál.**

Með bréfi efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis, dags. 3. febrúar sl., var Sambandi íslenskra tryggingafélaga (SÍT) sent ofangreint þingmál til umsagnar. Af því tilefni skal eftirfarandi atriðum hreyft:

1. Efnahagsleg og skattaleg áhrif.

SÍT á aðild að Samtökum atvinnulífsins (SA). Á þeim vettvangi hefur verið fjallað um þingmál þetta, og af SÍT hálfu hefur verið fylgst með þeirri umfjöllun. Iðnaðarnefnd Alþingis óskaði umsagnar SA um frumvarpið, og hefur SA í dag komið umsögn sinni á framfæri við iðnaðarnefnd. Er þar m.a. vikið að efnahagslegum og skattalegum áhrifum frumvarpsins, og hvatt til þess, að frumvarp þetta verði að lögum. Tekur SÍT eindregið undir þau sjónarmið, sem í umsögn SA koma fram.

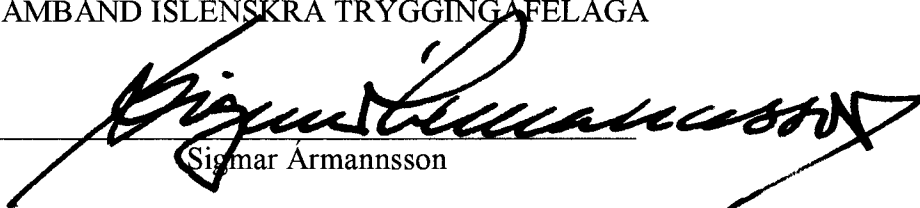
2. Öryggismál og forvarnir.

Austurland skv. hefðbundinni skilgreiningu þess landshluta, þ.e. frá Langanesi í norðri og að Skeiðarársandi í suðri, er víðáttumikið svæði. Íbúafjöldi á svæðinu öllu er nú nokkuð innan við 12.000 manns. Svæðið er því strjálbýlt, og íbúunum hefur farið hægt og bitandi fækkandi allar götur frá árinu 1990. Við slíkar aðstæður getur reynst örðugt að reka og styrkja í samræmi við nútímakröfur ýmsa nauðsynlega þætti þjónustu og grunngerðar samfélags almennt. Má í því sambandi nefna öryggismál í víðtækum skilningi þess orðs, s.s. löggæslu, slökkvilið og brunavarnir, slysavarnir, heilbrigðisþjónustu og samgöngu- og vegamál. Óumdeilt er, að verði af byggingu álvers Alcoa í Reyðarfirði muni það hafa í för með sér

mikla fjölgun starfa til frambúðar á Austurlandi og fjölga íbúunum. Í slíku felst færi á, að efla og styrkja enn frekar en nú er öryggi íbúanna sjálfra og eigna þeirra á öllum sviðum.

SÍT ítrekar að endingu jákvæða afstöðu sína til máls þessa, og mælir eindregið með því, að frumvarpið nái fram að ganga.

Með vinsemd og virðingu,
SAMBAND ÍSLENSKRA TRYGGINGAFÉLAGA

Sigmar Ármannsson

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Seyðisfirði 10. febrúar 2003
Alþingi
Erindi nr. P 28/947
komudagur: 10.2.2003

Iðnaðarnefnd Alþingis.

Efni: Umsögn mál 509, "Frumvarp til laga um álverksmiðju í Reyðarfirði"

Á fundi Orku og stóriðjunefndar SSA (OSSSA) 7. febrúar sl. var tekið fyrir í 1. lið erindi frá Iðnaðarnefnd Alþingis, dagsett 30. janúar sl. *um "frumvarp til laga um heimild til samninga um álverksmiðju í Reyðarfirði"*. Svohljóðandi samþykkt og bókað.

Orku og stóriðjunefnd SSA samþykkir, að mæla með því við hæstvirt Alþingi, að mál nr. 509 "frumvarp til laga um heimild til samninga um álverksmiðju í Reyðarfirði" verði samþykkt.

Stjórn Orku og stóriðjunefndar SSA vísar m.a. til samþykktar Aðalfundar SSA frá 22.-23. ág. 2002 um virkjanir og stóriðju svohljóðandi:

Virkjun og orkufrekur iðnaður

Aðalfundur SSA haldinn á Seyðisfirði 22. og 23. ágúst 2002 fagnar því samstarfi sem tekist hefur á milli íslenskra stjórnvalda og Landsvirkjunar annars vegar og bandaríska fyrirtækisins ALCOA hins vegar um virkjun og uppbyggingu orkufreks iðnaðar á Austurlandi. Hvetur fundurinn eindregið til þess að unnið verði að orku- og stóriðjumálum af festu og ákveðni svo austfirskt samfélag geti sem fyrst farið að njóta þeirrar uppbyggingar sem fyrirhuguð er.

Í tengslum við þessi mál vill fundurinn leggja áherslu á eftirfarandi:

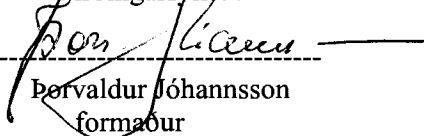
Lýst er yfir mikilli ánægju með það samstarf sem framkvæmdaaðilar Kárahnjúkavirkjunar og álvers ásamt stjórnvöldum hafa átt við SSA, hlutaðeigandi sveitarfélög og stofnanir sveitarfélaga á Austurlandi.

Mikil áhersla er lögð á að þær tímaáætlanir sem kynntar hafa verið varðandi undirbúning framkvæmda og ákvarðanatöku standist.

Áhersla er lögð á að kanna möguleika á að koma á fót verndarsvæði norðan Vatnajökuls og lýst yfir stuðningi við það viðhorf að virkjun og verndarsvæði geti vel farið saman.

Vakin er athygli á jákvæðum áhrifum virkjunar og álvers á austfirskt samfélag og íslenskt efnahagslíf.

Yirðingarfullst.

Þorvaldur Jóhannsson
formaður

Orku og stóriðjunefndar SSA

Sent til .
Formaður Iðnaðarnefndar.
Iðnaðarráðherra
Forstjóri Landsvirkjunar
Þingmenn Norð austurkjördæmi
Bæjarstjórn Fjarðabyggð.

Alþingi
Erindi nr. Þ 128/944
komudagur 7.2. 2003

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

SAMTÖK IÐNAÐARINS

Nefndasvið Alþingis
Iðnaðarnefnd
Austurstræti 8 - 10
150 Reykjavík

Rvk. 7. feb. 2003

Efni: Frumvarp til laga um heimild til samninga um álverksmiðju í Reyðarfirði, 509. mál.

Stjórnir Samtaka atvinnulífsins og Samtaka iðnaðarins hafa fjallað um ofangreint frumvarp á fundum sínum í vikunni.

Það er samtökunum fagnaðarefni að bygging álvers í Reyðarfirði og stórvirkjunar á Austurlandi eru að verða að veruleika. Framkvæmdirnar verða lyftistöng fyrir atvinnulíf á landinu öllu og munu stuðla að bættum hag landsmanna og fjölbreyttari samsetningu atvinnulífs. Fyrirhugaðar framkvæmdir verða þær stærstu í Íslandssögunni, og munu þar af leiðandi krefjast virkrar hagstjórnar, einkum þegar þær standa hæst á árabílinu 2005 og 2006, en á móti kemur að tímasetning þeirra er afar heppileg þar sem vaxandi slaka gætir í hagkerfinu í aðdraganda þeirra.

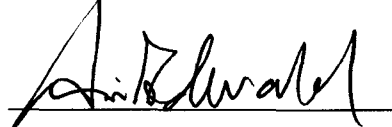
6. og 9. gr. frv. veita Alcoa Incorporated, Fjarðarálf sf., mikilvægar undanþágur frá íslenskum skattalögum til 20 ára. Samtökin gera ekki efnislegar athugasemdir við það. Eðlilegt er að gerður sé samningur við erlenda aðila sem hyggjast festa mikla fjármuni hér á landi til margra áratuga sem veita festu og öryggi á líftíma fjárfestingarinnar. Samningurinn beinir hins vegar sjónum að þeim ákvæðum íslenskrar fyrirtækjaskattalöggjafar sem ekki tíðkast meðal þeirra ríkja sem við berum okkur saman við og brýnt er að færð verði í svipað horf og annars staðar gildir. Þar er fyrst og fremst um að ræða eignarskatta, vörugjöld og stimpilgjöld. Eignarskattar á fyrirtæki þekkjast vart annars staðar og vörugjöld á byggingarefni þekkjast hvergi. Þá er rétt að minna á að enn hefur ekki komið fram frumvarp á yfirstandandi þingi um breytingar á lögum um stimpilgjald eins og kynnt var sl. haust.

Í þessu sambandi er einnig vert að benda á að skattaleg ákvæði þessa frumvarps eru hagstæðari en sérsamningar við starfandi fyrirtæki í orkufrekum iðnaði. Samtökin telja það óviðunandi stöðu að skattalegt ójafnræði skuli ríkja milli fyrirtækja í sömu atvinnugrein. Samtökin vilja því beina því til stjórnvalda að settur verði almennur rammi um skattlagningu fyrirtækja sem festa mikla fjármuni í orkufrekum iðnaði hér á landi.

Í skýrslu Nýsis hf. um mat á samfélagslegum og efnahagslegum áhrifum álvers Alcoa í Reyðarfirði kemur fram að það yrði hagstætt fyrir þróunina ef sveitarfélögin á Fljótshéraði myndu sameinast í eitt öflugt sveitarfélag, svo og sveitarfélögin á suðurfjörðum. Vera kann að ákvæði 5. tl. 6. gr. frv. um fasteignagjöld geti unnið gegn því markmiði. Undir þessa ályktun skýrslunnar er tekið og er Alþingi hvatt til þess að stuðla að því að af sameiningu umræddra sveitarfélaga verði sem fyrst.

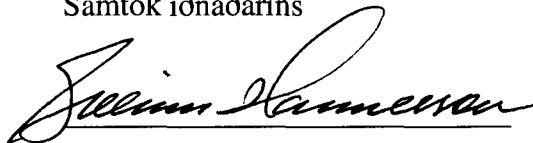
Samtök atvinnulífsins og Samtök iðnaðarins styðja eindregið að frumvarpið verði að lögum.

Samtök atvinnulífsins

Ari Edwald
framkvæmdastjóri

Samtök iðnaðarins

Sveinn Hannesson
framkvæmdastjóri

Alþingi
Erindi nr. P 128/978
komudagur 12.2.2003

UMHVERFISRÁÐUNEYTIÐ

Alþingi
Efnahags- og viðskiptanefnd

Vonarstræti 4 150 Reykjavík
sími: 545 8600 bréfasími: 562 4566
netfang: postur@umh.stjr.is

Reykjavík, 11. febrúar 2003

Tilvísun: UMH02010037/73-3

HP/--

Á fundi fulltrúa ráðuneytisins með efnahags- og viðskiptanefnd 3. febrúar s.l. um frumvarp til laga um heimild til samninga um álverksmiðju í Reyðarfirði kom fram beiðni um skriflega afstöðu ráðuneytisins til 2. málsgr. 6. gr. frumvarpsins en þar segir: " Í fjárfestingarsamningi er heimilt að kveða á um að skattar eða gjöld verði ekki lögð á raforkunotkun félagsins og útblástur lofttegunda eða aðra losun úrgangsefna, nema slíkir skattar og gjöld séu lögð með almennum hætti á öll önnur fyrirtæki hér á landi, þar með talin álfyrirtæki."

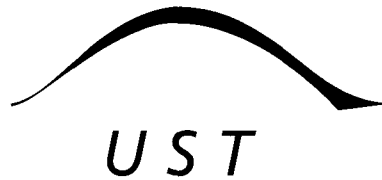
Í fyrsta lagi vill ráðuneytið áréttta að umhverfiskröfur til fyrirtækisins verða skilgreindar í starfsleyfi og að umrædd grein í frumvarpinu mun ekki hafa nein áhrif á þær umhverfiskröfur sem gerðar verða til starfseminnar. Það sem hér um ræðir lýtur að hugsanlegri notkun hagrænna stjórnækja í þeim tilgangi að hafa áhrif á útstreymi lofttegunda eða annarra úrgangsefna. Í þessu ákvæði kemur fram að ef til beitingar slíkra stjórnækja kemur munu stjórnvöld taka mið af jafnræðisreglu stjórnarskrárinnar við útfærslu þeirra.

Ríkistjórn Íslands markaði á síðasta ári stefnu í loftslagsmálum á grundvelli rammasamnings Sameinuðu þjóðanna og Kyoto bókunarinnar. Í þeirri stefnumörkun er ekki gert ráð fyrir því að skattar eða gjöld verði lögð á gróðurhúsalofttegundir að svo komnu máli. Stefnan verður endurskoðuð í ljósi reynslunnar árið 2005. Í nágrannalöndunum er losun gróðurhúsalofttegunda frá stóriðju almennt ekki skattlögð. Nokkur þeirra hafa þó í undirbúningi kröfur um að fyrirtæki hafi framseljanlegar losunarheimildir vegna losunar sinnar. Fyrirhugað kvótakerfi ESB vegna losunar gróðurhúsalofttegunda mun hins vegar ekki ná til losunar frá áliðnaði.

F. h. r.

Magnús Jónsson
Helga Þorgeirsson

Alþingi
Erindi nr. P 128/1427
komudagur 3.3.2003

Nefndasvið Alþingis
Iðnaðarnefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Umhverfisstofnun

Environment and Food Agency of Iceland

• Suðurlandsbraut 24
IS - 108 Reykjavík, Ísland

Tel. (+354) 591 2000

Fax (+354) 591 2010

umhverfisstofnun@ust.is

www.umhverfisstofnun.is

24. febrúar 2003
Skjalanúmer: 110-0
Tilvísun: U20030200035/kg

Frumvarp til laga um heimild til samninga um álverksmiðju í Reyðarfirði, 509. mál

Vísað er til erinda iðnaðarnefndar, dags. 30. janúar sl., þar sem óskað var umsagnar Umhverfisstofnunar um frumvarp til laga um heimild til samninga um álverksmiðju í Reyðarfirði, 509. mál. Hinn 1. janúar 2003 tók Umhverfisstofnun við verkefnum og hlutverki Hollustuverndar ríkisins, Náttúruverndar ríkisins, embættis veiðistjóra, hreindýráðs og dýraverndarráðs. Umhverfisstofnun bendir iðnaðarnefnd á þetta þar sem vísað er til ýmissa framangreindra stofnana í greinargerð og fylgiskjölum með frumvarpinu.

Umhverfisstofnun vekur athygli á 2. mgr. 6. gr. frumvarpsins þar sem segir:

Í fjárfestingarsamningi er heimilt að kveða á um að skattar eða gjöld verði ekki lögð á raforkunotkun félagsins og útblástur lofttegunda eða aðra losun úrgangsefna, nema slíkir skattar og gjöld séu lögð með almennum hætti á öll önnur fyrirtæki hér á landi, þar með talin álfyrirtæki.

Svo sem fram kemur í greinargerð með frumvarpin er markmið með ákvæðinu að tryggja jafnræði við álagningu skatta eða gjalda á fyrirtæki í landinu.

Umhverfisstofnun telur þó að með orðalaginu „... öll önnur fyrirtæki...“ skapist hætta á mistúlkun á ákvæðinu í þá veru að unnt sé að skilja greinina þannig að slík gjöld verði lögð á alla starfsemi hvort sem hún mengar eða ekki og óháð magni og eðli losunarefna. Umhverfisstofnun telur á hinn bóginn líklegt að verði slík gjöld tekin upp muni t.d. vera tekið mið af eðli og magni losunarefna sem koma frá viðkomandi fyrirtækjum - og tæpast verði um nefskatt sem leggst jafnt á öll fyrirtæki að ræða. Með hliðsjón að ofanrituðu leggur stofnunin til að að orðið „öll“ verði tekið út úr 2. mgr. 6. gr.

Umhverfisstofnun gerir að öðru leyti ekki athugasemdir við frumvarpið.

Virðingarfyllst,

Sigurbjörg Gísladóttir
staðgengill forstjóra

Helgi Jónsson
forstöðumaður